

LIETUVOS RESPUBLIKOS FIZINIO ASMENS ATMINTINĖ APIE PRIDĖTINĖS VERTĖS MOKESTĮ

Turinys

1. Kokie fiziniai asmenys laikomi apmokestinamaisiais asmenimis?	2
2. Kada fiziniam apmokestinamajam asmeniui atsiranda pareiga įsiregistruoti PVM mokėtoju? ...	2
3. Koks apmokestinamųjų fizinių asmenų gautas (gautinas) atlyginimas už patiektas prekes ir (arba) suteiktas paslaugas yra PVM objektas?	2
4. Lietuvos Respublikos fizinis apmokestinamasis asmuo turi pareigą registruotis PVM mokėtoju, jeigu:	3
4.1. Vykdo bet kokio pobūdžio ekonominę veiklą:	3
4.2. Koks apmokestinamojo fizinio asmens gautas atlyginimas neištraukiamas į PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nustatytą sumą?	5
4.3. Ar gali fizinis asmuo, ketinantis pradėti vykdyti ekonominę veiklą, įsiregistruoti PVM mokėtoju savanoriškai?	6
4.4. Apmokestinamųjų fizinių asmenų, neįsiregistravusių PVM mokėtojais, PVM pareigos.	6
4.5. Kaip apskaičiuojama fizinių asmenų, PVM mokėtojų, tiekiamų prekių (teikiamų paslaugų) apmokestinamoji vertė?	8
5. Apmokestinamųjų fizinių asmenų registravimas PVM mokėtojais dėl prekių įsigijimo iš kitos valstybės narės.....	9
5.2. Kokie apmokestinamieji fiziniai asmenys turi registruotis PVM mokėtojais dėl prekių įsigijimų iš kitų valstybių narių?	9
5.3. Kokios pareigos atsiranda fiziniams asmenims, įsiregistravusiems PVM mokėtojais dėl prekių įsigijimo iš kitų valstybių narių?	9
5.4. Fizinio asmens iš kitos valstybės narės įsigijusio naują transporto priemonę PVM pareigos..	11
6. Fizinio asmens įsigyjančio paslaugas iš užsienio apmokestinamųjų asmenų PVM pareigos... .	12
7. Fizinio asmens teikiančio paslaugas kitose valstybėse narėse PVM pareigos.	12
8. Fizinio asmens, neįsiregistravusio PVM mokėtoju, ir įsigijusio paslaugas, kurių teikimo vieta nustatoma ne pagal pagrindinę paslaugų vietos nustatymo taisyklę, PVM pareigos.	12
9. Kokiais atvejais fizinis asmuo, PVM mokėtojas, turi apskaičiuoti pardavimo PVM už Lietuvoje neįsikūrusio užsienio asmens jam tiekiamas Lietuvoje prekes?	14
10. Kas laikoma prekių įsigijimu iš kitos valstybės narės?	14
11. Kokios yra fizinių asmenų, PVM mokėtojų, įsigytų prekių, paslaugų ir ilgalaikio turto pirkimo (importo) PVM atskaitos ypatybės?	15
12. Fizinio asmens, PVM mokėtojo, įsigyto ilgalaikio materialiojo turto pirkimo PVM atskaitos ypatybės.....	15
13. Kokius tiekiamų prekių ir / ar teikiamų paslaugų apskaitos dokumentus turi išrašyti fizinis asmuo, PVM mokėtojas?.....	18
14. Kokie dokumentai išrašomi patiekus žemės ūkio produkciją ir suteikus žemės ūkio paslaugas?	18
15. Kada privalo būti išrašyta PVM sąskaita faktūra?	19
16. Kokia informacija turi būti nurodyta PVM sąskaitoje faktūroje?	19
17. Kokia informacija turi būti nurodyta PVM sąskaitoje faktūroje, išrašytoje fiziniam asmeniui (gyventojui)?.....	21
18. Kokiais atvejais fiziniams asmenims (gyventojams) PVM sąskaita faktūra gali būti neišrašoma? 21	
19. Fizinio asmens, PVM mokėtojo, kitos su apskaitos dokumentais susijusios pareigos.	22
20. Kokius kriterijus atitinkantys fiziniai asmenys yra registruojami ūkininkais, kuriems taikoma kompensacinio PVM tarifo schema?	22
21. Kokius žemės plotus asmuo turi įtraukti į registravimuisi ūkininku nustatytą 20 ha žemės plotą?.....	23
22. Ar nustatant asmeniui priklausančią žemės plotą yra atsižvelgiama į žemės plotą, kuris yra sutuoktinių bendroji jungtinė nuosavybė?.....	24

23. Kokiais atvejais Ūkininkas praranda teisę gauti kompensacinį PVM tarifo priedą? 25
 24. Ar Ūkininkas neteisėtai paėmęs kompensacinį PVM tarifo priedą turi jį grąžinti į biudžetą?.....26

Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatyme (toliau - PVM įstatymas) pareiga skaičiuoti ir mokėti pridėtinės vertės mokestį (toliau - PVM) yra nustatyta ne tik juridiniams, bet ir fiziniams asmenims, vykdančioms ekonominę veiklą - Lietuvoje tiekiantiems prekes ir / ar teikiantiems paslaugas, taip pat įsigyjantiems prekes iš kitų valstybių narių, ir (arba) paslaugas iš užsienio valstybių už kurias atsiranda pareiga skaičiuoti PVM ir jį mokėti į biudžetą, ir (arba) teikiantiems paslaugas, kurių teikimo vieta, remiantis paslaugų teikimo vietos nustatymo kriterijais (pagal nuostatas, iš esmės tolygias PVM įstatymo 13 straipsnio 2 dalies 1 punkto nuostatomis), yra kita valstybė narė (išskyrus paslaugas, kurios toje kitoje valstybėje narėje neapmokestinamos PVM arba apmokestinamos taikant 0 proc. PVM tarifą).

Atmintinėje paaiškinama, kokią veiklą vykdančys fiziniai asmenys turi pareigą registruotis PVM mokėtojais, kokios yra neįsiregistravimo PVM mokėtojais pasekmės, o taip pat pagrindiniai fizinių asmenų apmokestinimo PVM bei PVM atskaitos ypatumai.

1. Kokie fiziniai asmenys laikomi apmokestinamaisiais asmenimis?

Fiziniai asmenys, vykdančys bet kokio pobūdžio ekonominę veiklą, PVM įstatyme įvardijami apmokestinamaisiais asmenimis. Apmokestinamaisiais asmenimis gali būti tiek Lietuvos Respublikos, tiek ir užsienio fiziniai asmenys.

Užsienio valstybės apmokestinamasis fizinis asmuo - tai Lietuvoje vykdančias ekonominę veiklą fizinis asmuo, kurio nuolatinė gyvenamoji vieta nėra Lietuvos Respublika.

Su PVM susijusių pareigų neatsiranda asmenims, kurių veikla yra darbo veikla, t. y. veikla, vykdoma pagal darbo sutartį, taip pat bet kokia kita veikla, vykdoma teisinių santykių, kurie iš esmės (susitarimu dėl darbo apmokėjimo sąlygų, darbo vietos ir funkcijų, darbo drausmės ir kt.) atitinka darbo sutarties sukuriamus darbdavio ir darbuotojo santykius, pagrindus.

2. Kada fiziniui apmokestinamajam asmeniui atsiranda pareiga įsiregistruoti PVM mokėtoju?

Fiziniui asmeniui, vykdančiam ekonominę veiklą, pareiga registruotis PVM mokėtoju atsiranda tokiais atvejais, kai:

- Lietuvoje tiekia prekes ir (arba) teikia paslaugas (leidinio 4 klausimas);
- iš kitų valstybių narių įsigyja prekes (leidinio 5 klausimas);
- iš užsienio valstybių įsigyja paslaugas (leidinio 6 klausimas);
- kitose valstybėse narėse teikia paslaugas (leidinio 7 klausimas).

3. Koks apmokestinamųjų fizinių asmenų gautas (gautinas) atlyginimas už patiektas prekes ir (arba) suteiktas paslaugas yra PVM objektas?

PVM objektas yra bet kokią ekonominę veiklą, t. y. individualią veiklą, žemės ūkio produkcijos gamybą, kitokią gamybą, komercinę veiklą vykdančių apmokestinamųjų fizinių asmenų, gautas (gautinas) atlyginimas už (vykdančiam bet kokią ekonominę veiklą) tiekiamas prekes ir / ar teikiamas paslaugas, t. y. PVM objektas yra:

3.1. gautas (gautinas) atlyginimas iš vykdomos ekonominės veiklos ir (arba) už verčiantis individualia veikla pagal verslo liudijimą parduotas prekes ir / ar suteiktas paslaugas;

3.2. gautas (gautinas) atlyginimas už savarankišką kūrybą vykdančių fizinių asmenų (dailininkų, rašytojų, kompozitorių ir pan.) suteiktas paslaugas ir / ar parduotus kūrinius (pavyzdžiui, rašytojo atlyginimas (honoraras) už knygą, dailininko atlyginimas už nutapytą ir parduotą paveikslą ir pan.);

3.3. gautas (gautinas) atlyginimas už savarankišką profesinę veiklą vykdančių fizinių asmenų (advokatų, notarų, teismo antstolių, architektų, projektuotojų ir pan.) suteiktas paslaugas ir / ar parduotas prekes (pvz., advokatų atlyginimas už suteiktas advokato paslaugas, notaro atlyginimas už suteiktas notaro paslaugas, architekto, projektuotojo autorinis atlyginimas už atliktus projektavimo ir kitus darbus, antstolių atlyginimas už atliktus antstolio veiksmus ir pan.);

3.4. gautas (gautinas) atlyginimas už sporto veiklą savarankiškai vykdančio fizinio asmens - sportininko rengimąsi varžyboms ir dalyvavimą varžybose (pvz., sportininko atlyginimas už dalyvavimą varžybose, kai sportininkai sudaro sutartis su sporto varžybų ar renginių organizatoriais ir gauna dalį pajamų už parduotus bilietus ar reklamą varžybų ar renginių metu ir kt.). Tačiau tuo

atveju, kai sportininkas pajamas gauna pagal sporto veiklos sutartis, sudarytas tarp sporto klubo ir sportininko, tai tokios pajamos nepriskiriamos prie pajamų iš savarankiškos veiklos ir nėra PVM objektas;

3.5. gautas (gautinas) atlyginimas už savarankišką fizinio asmens vykdomą atlikėjo - aktoriaus, dainininko, muzikanto, dirigento, šokėjo ir pan. veiklą, už kurią šiems asmenims mokamas honoraras (pvz., dainininko autorinis atlyginimas už atliktą dainą, dalyvavimą koncerte ir pan.);

3.6. gautas (gautinas) atlygis už PVM apmokestinamų nekilnojamųjų pagal prigimtį daiktų nuomą.

Atkreiptinas dėmesys, kad pagal PVM įstatymo 31 straipsnio nuostatas, PVM yra apmokestinamos:

- viešbučių, motelių, kempingų ir kitos panašios apgyvendinimo paslaugos;
- kitokių gyvenamųjų patalpų nuoma, kurios laikotarpis ne ilgesnis kaip 2 mėnesiai;
- bet kokių transporto priemonių stovėjimo aikštelių, garažų ar panašios paskirties nekilnojamųjų pagal prigimtį daiktų nuoma;
- bet kokių įrenginių ar įrangos (įskaitant seifo kameras), atitinkančių nekilnojamojo pagal prigimtį daikto sąvoką nuoma.

Pažymime, kad nepriklausomai nuo to, ar fizinis asmuo nekilnojamojo turto nuomą vykdo įregistravęs individualią veiklą ar ne, PVM prasme laikoma, jog jis vykdo ekonominę veiklą;

3.7. gautas (gautinas) atlyginimas už fizinių asmenų, besiverčiančių kita ekonomine veikla, suteiktas paslaugas ir / ar parduotas prekes.

Fizinių asmenų, gaunančių autorinį ar jam prilygintą atlyginimą, PVM objektas yra gautas (gautinas) autorinis ar jam prilygintas atlyginimas už suteiktas paslaugas.

Ūkininkų, gaminančių žemės ūkio produkciją, PVM objektas yra ūkininkų gautas (gautinas) atlygis už pirkėjams patiektą žemės ūkio produkciją. Žemės ūkio veiklą pagal jungtinės veiklos (partnerystės) sutartį vykdančiams asmenims pareiga registruotis PVM mokėtojais atsiranda tuomet, kai konkrečiam asmeniui tenkanti atlygio suma už vykdančią ekonominę veiklą patiektas prekes ir (arba) suteiktas per praėjusius kalendorinius metus ir / ar einamaisiais kalendoriniais metais viršija PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nustatytą ribą.

Atkreipiame dėmesį, kad visi ūkininkai ir gyventojai, kurie neįregistravę ūkininko ūkio verčiasi individualia žemės ūkio veikla, nuo 2022 m. gegužės 1 d. turi pareigą tvarkyti buhalterinę apskaitą. Finansinės apskaitos organizavimo ir tvarkymo pagrindus Lietuvos Respublikoje reglamentuoja [Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatymas](#) (toliau - FAĮ). Šio įstatymo 1 straipsnio 3 dalies 7 punktą numato, kad jo nuostatos taikomos ir gyventojams, kurie vykdo ekonominę veiklą, įskaitant ir individualią veiklą.

Žemės ūkio veikla besiverčiantiems gyventojams taikomus finansinės apskaitos reikalavimus reglamentuoja Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2022 m. balandžio 25 d. [įsakymas Nr. 3D-280](#) „Dėl Ūkininkų ir gyventojų, kurie neįregistravę ūkininko ūkio verčiasi individualia žemės ūkio veikla, veiklos finansinės apskaitos tvarkos nustatymo“.

Pažymėtina, kad žemės ūkio veiklą pagal jungtinės veiklos (partnerystės) sutartį vykdančias asmuo, skaičiuodamas per kalendorinius metus gautą / gautiną atlygį turi atsižvelgti ir į atlygį ne tik iš vykdomos žemės ūkio veiklos, bet ir iš kitokių jo vykdomų veiklų. Šiuo atveju prie apskaitytų pajamų reikia pridėti ir atlygį už, pvz., pagal verslo liudijimą gaminamus ir patiektus baldus ir pan., statybos darbus; atlygį už savarankišką dailininkų, rašytojų, kompozitorių ir pan. veiklą; už savarankišką advokatų, notarų, teismo antstolių, architektų, projektuotojų ir pan. profesinę veiklą; už sporto veiklą; už savarankišką fizinio asmens vykdomą atlikėjo - aktoriaus, dainininko, muzikanto, dirigento, šokėjo ir pan. veiklą, už kurią šiems asmenims mokamas honoraras; už PVM apmokestinamų nekilnojamųjų pagal prigimtį daiktų tiekimą ir / ar nuomą ir už vykdomą kitokio pobūdžio veiklą.

4. Lietuvos Respublikos fizinis apmokestinamasis asmuo turi pareigą registruotis PVM mokėtoju, jeigu:

4.1. Vykdo bet kokio pobūdžio ekonominę veiklą:

4.1.1. Lietuvoje tiekia prekes ir (arba) teikia paslaugas;

4.1.2. Lietuvoje iš kitų valstybių narių įsigyja prekių (kitų nei naujos transporto priemonės ar akcizais apmokestinamos prekės), kurių vertė (neįskaitant PVM, sumokėto ar mokėtino valstybėje narėje, iš kurios prekės atgabentos) praėjusiais kalendoriniais metais viršijo ir / ar einamaisiais kalendoriniais metais numato viršyti ar viršija 14 000Eur, plačiau žr. 5 klausimą;

4.1.3. įsigyja iš užsienio valstybių apmokestinamųjų asmenų šalies teritorijoje teikiamas paslaugas, už kurias PVM įstatymo 95 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka privalo apskaičiuoti ir sumokėti į biudžetą PVM, plačiau žr. 6 klausimą;

4.1.4. teikia paslaugas, kurių teikimo vieta, remiantis paslaugų teikimo vietos nustatymo kriterijais (pagal nuostatas, iš esmės tolygias PVM įstatymo 13 straipsnio 2 dalies 1 punkto nuostatomis), yra kita valstybė narė (išskyrus paslaugas, kurios toje kitoje valstybėje narėje neapmokestinamos PVM arba apmokestinamos taikant 0 proc. PVM tarifą), plačiau žr. 7 klausimą.

Jeigu Lietuvos Respublikos fizinių apmokestinamųjų asmenų už patiektas prekes ir (arba) suteiktas paslaugas, šalies teritorijoje vykdant šio leidinio 3 punkte išvardytą ekonominę veiklą, bendra gauto (gautino) atlyginimo suma praėjusiais kalendoriniais metais ir / ar einamaisiais kalendoriniais metais viršija PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nustatytą ribą, tai jie PVM įstatymo nustatyta tvarka turi skaičiuoti ir mokėti į biudžetą PVM pradėdami tuo mėnesiu, kurį minėta riba buvo viršyta. Atkreipiamas dėmesys, kad tuo atveju, kai PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nurodyta riba viršijama, PVM privalo būti apskaičiuojamas už visas patiektas prekes ir (arba) suteiktas paslaugas, dėl kurių tiekimo (teikimo) nurodytoji riba buvo viršyta. Tuo atveju, jeigu riba neviršijama, tai PVM neskaičiuojamas.

Lietuvos Respublikos fizinis asmuo, kurio gautas (gautinas) atlygis pasiekė ir viršijo PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nustatytą ribą, privalo pateikti prašymą įregistruoti pridėtinės vertės mokesčio mokėtoju ar pridėtinės vertės mokesčio mokėtoju, taikančiu smulkiojo verslininko schemą Lietuvoje / išregistruoti iš pridėtinės vertės mokesčio mokėtojų ar pridėtinės vertės mokesčio mokėtojų, taikančių smulkiojo verslininko schemą Lietuvoje, / keisti / papildyti registrinius duomenis (toliau - Prašymas). Prašymas užpildomas ir pateikiamas elektroniniu būdu Valstybinės mokesčių inspekcijos portalo e. VMI autorizuotų elektroninių paslaugų srityje Mano VMI. Prašymo užpildymo tvarka nurodyta Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2002 m. birželio 26 d. [įsakymu Nr. 178](#) „Dėl įregistravimo pridėtinės vertės mokesčio mokėtojais ir (ar) pridėtinės vertės mokesčio mokėtojais, taikančiais smulkiojo verslo schemą Lietuvoje / išregistravimo iš pridėtinės vertės mokesčio mokėtojų ir (ar) pridėtinės vertės mokesčio mokėtojų ir (ar) pridėtinės vertės mokesčio mokėtojų, taikančių smulkiojo verslo schemą Lietuvoje, ir pridėtinės vertės mokesčio mokėtojo registravimą patvirtinančio sertifikato išdavimo taisyklių ir formų patvirtinimo“ patvirtintose taisyklėse.

Atkreipiame dėmesį į tai, kad apskaičiuodamas praėjusių kalendorinių metų ir einamųjų kalendorinių metų atlygį, fizinis asmuo turi atsižvelgti į gautą ir / ar gautiną atlyginimą pinigais ar bet kokia kita forma už praėjusius kalendorinius metus ir einamuosius kalendorinius metus šalies teritorijoje patiektas prekes ir (arba) suteiktas paslaugas. Skaičiuojant PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nustatytą atlygio ribą turi būti atsižvelgiama į visą apskaičiuotą atlyginimą už fizinio asmens, šalies teritorijoje, vykdant šio leidinio 3 punkte išvardytą ekonominę veiklą, patiektas prekes (suteiktas paslaugas), neatėmus jo paties sumokėto arba mokesť išskaičiuojančio asmens sumokėto pajamų mokesčio sumos.

Jei už parduotas prekes ir / ar suteiktas paslaugas sumokama iš karto po pardavimo ar suteikimo fakto, tai į minėtą praėjusių kalendorinių metų ir einamųjų kalendorinių metų atlygio sumą turi būti įtraukiamas apskaičiuotas atlyginimas už šalies teritorijoje parduotas prekes ir / ar suteiktas paslaugas faktišku šio atlyginimo gavimo momentu. O jeigu paslaugos suteikiamos ar prekės parduodamos ankščiau nei gaunamas atlyginimas, tai apskaičiuotas atlyginimas įtraukiamas į atlygio sumą tuo momentu, kada atliekama paslauga ar parduodama prekė (pvz., kai atlikti statybos darbai ar kitos paslaugos, įforminamos statybos darbų ar kitų paslaugų atlikimo aktu, o atlyginimas už minėtus darbus šalių susitarimu sumokamas vėliau).

Be to, į minėtą atlygio sumą turi būti įtraukiamas ne tik pinigais, bet prekėmis ar paslaugomis gautas (gautinas) atlyginimas.

1 pavyzdys

Fizinis asmuo vykdantis ekonominę veiklą 2025 m. už kitiems asmenims suteiktas paslaugas šalies teritorijoje, apskaičiavo 47 000 Eur atlygį.

Kadangi fizinis asmuo per kalendorinius metus už suteiktas paslaugas vykdydamas savo ekonominę veiklą gavo 47 000 Eur atlygio, t. y. jo gautas (gautinas) atlygis viršijo PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nustatytą ribą. Todėl jis turėjo įsiregistruoti PVM mokėtoju, skaičiuoti ir mokėti

į biudžetą PVM nuo suteiktų paslaugų, turėdamas teisę įtraukti į PVM atskaitą įsigytų prekių ir gautų paslaugų, skirtų PVM apmokestinamai veiklai vykdyti, pirkimo PVM.

Jeigu pavyzdyje pateiktu atveju fizinis asmuo nesiregistravo PVM mokėtoju, tai jis turi pareigą už suteiktas paslaugas, dėl kurių suteikimo buvo viršyta PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nustatyta riba, apskaičiuoti pardavimo PVM ir jį sumokėti į biudžetą (daugiau apie fizinių asmenų, neįsiregistravusių PVM mokėtojais PVM pareigas paaiškinta šio leidinio 4.4 punkte).

Jeigu fizinis asmuo vykdo kelių rūšių ekonominę veiklą, dėl kurių atsiranda pareiga registruotis PVM mokėtoju, tai nustatant, ar jam yra pareiga registruotis PVM mokėtoju į PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nustatyta ribą turi būti įtraukiamas gautas (gautinas) atlygis iš visų jo vykdomų ekonominės veiklos rūšių (nurodytų šio leidinio 3 klausime). Tai reiškia, kad jeigu, pvz., fizinis asmuo gavo atlyginimą iš pagal verslo liudijimą vykdomos individualios veiklos (pavyzdžiui, prekybos) ir atlyginimą pagal autorinę sutartį, kuriai vykdyti buvo naudojamos šio asmens profesinės (notaro, teisininko, architekto ir pan.) žinios, tai skaičiuojant per praėjusius kalendorinius metus ir / ar einamaisiais kalendoriniais metais gautą (gautiną) atlygį, turi būti sudedamas apskaičiuotas atlyginimas iš prekybos ir atlyginimas pagal autorinę sutartį. Analogiškai, pvz., kai ūkininkas, turintis ūkininko ūkį, gauna atlyginimą iš parduotos žemės ūkio produkcijos ir dar turi automobilių remonto verslo liudijimą ir gauna atlyginimą už atliekamas automobilių remonto paslaugas, tai skaičiuojant PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nustatytą ribą turi sudėti iš visų veiklos rūšių gautą (gautiną) atlygį.

2 pavyzdys

Fiziniam asmeniui, 2024 m. spalio - gruodžio mėnesiais apskaičiuota 28 000 Eur autorinio atlyginimo iš vykdomos profesinės projektuotojo veiklos. Be to, šis asmuo 2024 m. gegužės mėnesį trims mėnesiams įsigijo baldų gamybos verslo liudijimą. 2024 m. gegužės mėnesį iš šios veiklos jo gautas (gautinas) atlyginimas sudarė 10 000 Eur, birželio mėnesį - 18 000 Eur. Atsižvelgiant į tai, kad fizinio asmens per 2024 m. gautas (gautinas) bendras atlygis iš vykdomos ekonominės veiklos (iš profesinės veiklos - autorinis atlyginimas, o iš veiklos pagal verslo liudijimą - atlygis už pagamintus baldus) sudarė 56 000 Eur, t. y. viršijo PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nustatytą ribą, tai jis 2025-05-01 turėjo registruotis PVM mokėtoju.

Tais atvejais, kai fizinis asmuo gauna atlyginimą pagal verslo liudijimą, kuris įsigyjamas atskiriems laikotarpiais, pavyzdžiui, 2024 m. rugsėjo - lapkričio mėnesiams ir 2025 m. gegužės - liepos mėnesiams, tai skaičiuojant registravimuisi PVM mokėtoju PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nustatytą atlygio ribą, reikia atsižvelgti į per praėjusius kalendorinius metus ir / ar einamaisiais kalendoriniais metais gautą (gautiną) atlygį už vykdant ekonominę veiklą patiektas prekes ir / ar suteiktas paslaugas, t. y. į šį praėjusių kalendorinių metų ir einamųjų metų laikotarpį turi būti įtraukiami ir tie mėnesiai, kuriais tas asmuo nebuvo įsigijęs verslo liudijimo.

Tais atvejais, kai fizinis asmuo teikia paslaugas juridiniam asmeniui, kuris iš to fizinio asmens už suteiktas paslaugas gautino atlyginimo išskaičiuoja pajamų mokestį ir už tą fizinį asmenį šį pajamų mokestį sumoka į biudžetą, tai skaičiuojant fizinio asmens gauto (gautino) PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nustatytą atlygio ribą turi būti imamas jo visas gautinas atlygis, neatskaičius minėto pajamų mokesčio.

4.2. Koks apmokestinamojo fizinio asmens gautas atlyginimas neįtraukiamas į PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nustatytą sumą?

PVM įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punkte yra nustatyta, kad, kai apmokestinamojo fizinio asmens sudaromi sandoriai nėra susiję su jo vykdoma ekonomine veikla, nelaikoma, kad fizinis asmuo tiekia prekes ir (arba) teikia paslaugas veikdamas kaip apmokestinamasis asmuo.

Tai reiškia, kad kai apmokestinamasis fizinis asmuo be iš vykdomos ekonominės veiklos gauto atlyginimo, pavyzdžiui, parduoda jam, kaip fiziniam asmeniui, nuosavybės teise priklausantį turtą (tiek kilnojamąjį, tiek nekilnojamąjį), ir šis turto pardavimo sandoris neturi ekonominės veiklos požymių, tai turto pardavimo pajamos į minėtą PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nustatytą sumą neįtraukiamos.

Pavyzdys

Fizinio asmens, turinčio prekybos verslo liudijimą, per kalendorinius metus iš prekybos veiklos gautas (gautinas) atlyginimas sudarė 18 000 Eur. Tačiau per tą laikotarpį jis už 250 000 Eur pardavė jam nuosavybės teise priklausiusį namą. Kadangi nuosavo namo pardavimo sandoris niekaip nėra susijęs su jo vykdoma ekonomine veikla, tai namo pardavimo atlyginimas neįtraukiamas į PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nustatytą sumą, todėl galima teigti, kad fizinio asmens per kalendorinius metus gautas (gautinas) atlygis už parduotas prekes ir / ar suteiktas paslaugas neviršijo PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nustatytos ribos ir jis neprivalo registruotis PVM mokėtoju.

Atkreipiame dėmesį į tai, kad ir PVM mokėtoju įsiregistravusio fizinio asmens iš sandorių, kurie neturi ekonominės veiklos požymių (pvz., vienkartiniai nuosavybės teise priklausančio turto pardavimo sandoriai ir pan.) asmens gautas (gautinas) atlyginimas nėra PVM objektas, todėl PVM nėra skaičiuojamas.

Pagal PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalies nuostatas, apmokestinamasis fizinis asmuo, apskaičiuodamas per praėjusius kalendorinius metus ir / ar einamaisiais kalendoriniais metais savo atlygį iš vykdomos ekonominės veiklos, į PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nustatytą ribą neturi įtraukti:

- atlygio už PVM neapmokestinamų prekių (paslaugų) tiekimą (pvz., sveikatos priežiūros paslaugas, teikiamas asmenų įstatymų nustatyta tvarka turinčių teisę teikti šias paslaugas, ir pan.);
- gautų avansinių sumų. Pagal PVM įstatymo nuostatas, avansu vadinamas prekių tiekėjo (paslaugų teikėjo) iš pirkėjo (kliento) gautas visas ar dalis atlyginimo dar prieš prekių pardavimą ar paslaugų suteikimą. Tai reiškia, kad apmokestinamojo fizinio asmens prieš prekių pardavimą ar paslaugų teikimą iš pirkėjo (kliento) gautas avansas į PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nustatytą sumą neįtraukiamas. Patiekus prekes ar suteikus paslaugas turi būti išrašytas dokumentas, kuriame įforminamas prekių (paslaugų), už kurias buvo gautas avansas, pardavimo faktas, o dokumente nurodyto atlyginimo už parduotas prekes (suteiktas paslaugas) suma turi būti įtraukiama PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nustatytą sumą. Gautas avansas, neviršijantis išrašytame prekių pardavimo (paslaugų suteikimo) dokumente nurodyto atlyginimo už parduotas prekes (suteiktas paslaugas) sumos, tampa apmokėjimu už parduotas prekes (suteiktas paslaugas);
- atlygio, gauto už ilgalaikio turto, naudoto šio fizinio asmens ekonominėje veikloje tiekimą;
- atlygio už nekilnojamųjų pagal prigimtį daiktų tiekimą ir finansinių paslaugų teikimą, jeigu šie sandoriai yra atsitiktinio pobūdžio ir fizinis asmuo įprastai nesiverčia tokio pobūdžio veikla. Tačiau, jeigu fizinio asmens sudaromi, pvz., nekilnojamojo turto pardavimo sandoriai turi tokios ekonominės veiklos vykdymo požymių (fizinis asmuo parduoda ne tik jam priklausiusį nuosavybės teise nekilnojamąjį turtą, bet jis atitinkamais laikotarpiais perka, o vėliau parduoda nekilnojamąjį turtą, ar pan.), tai tokie sandoriai nelaikomi atsitiktiniais ir pajamos, gautos iš tokių sandorių sudarymo, turi būti įskaitomos į PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nustatytą sumą.

4.3. Ar gali fizinis asmuo, ketinantis pradėti vykdyti ekonominę veiklą, įsiregistruoti PVM mokėtoju savanoriškai?

Fizinis asmuo, pradėjęs pardavinėti prekes ir (ar) teikti paslaugas, kai atlygis iš tos veiklos per praėjusius kalendorinius metus ir / ar einamaisiais kalendoriniais metais nėra didesnis kaip nustatyta PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje arba, jeigu jis tik pradeda vykdyti ekonominę veiklą ir dar negavo atlygio, gali įsiregistruoti PVM mokėtoju savanoriškai.

Taip pat fizinis asmuo gali įsiregistruoti PVM mokėtoju savanoriškai dėl prekių įsigijimo iš kitų valstybių narių (žr. 5.1 klausimą).

4.4. Apmokestinamųjų fizinių asmenų, neįsiregistravusių PVM mokėtojais, PVM pareigos.

Tam, kad laiku būtų įregistruotas PVM mokėtoju, apmokestinamasis fizinis asmuo turi pateikti prašymą ne vėliau kaip prieš 3 darbo dienas iki tos dienos, kurią numatoma viršyti PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nustatytą atlygio sumą. Priešingu atveju, jei laiku neįsiregistravo, bet viršijo nustatytą ribą, nors dėl pavėluoto prašymo pateikimo fizinis asmuo bus įregistruotas PVM mokėtoju, tačiau jam atsiranda pareiga mokėti PVM nuo to mokestinio laikotarpio, kurį jo gautas (gautinas) atlygis viršijo PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nustatytą ribą ir už visas patiektas prekes ir (arba) suteiktas paslaugas, dėl kurių tiekimą (teikimą) nurodytoji riba buvo viršyta.

Neįsiregistravęs PVM mokėtoju fizinis asmuo, gavęs didesnę už PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nustatytą sumą atlygį, pradedant tuo mėnesiu, kurį šią sumą viršijo, už visas patiektas prekes ir (arba) suteiktas paslaugas, dėl kurių tiekimo (teikimo) nurodytoji riba buvo viršyta į biudžetą mokėtiną PVM sumą turi apskaičiuoti pagal formulę:

$$\text{Mokėtina PVM suma} = \text{atlygis} \times \text{PVM tarifas (proc.)} / (100 \text{ proc.} + \text{PVM tarifas proc.}).$$

Apskaičiuotą į biudžetą mokėtiną PVM sumą apmokestinamasis fizinis asmuo, neįsiregistravęs PVM mokėtoju, turi sumokėti iki 25 dienos kito kalendorinio mėnesio, einančio po to mėnesio už kurį apskaičiuota mokėtina PVM suma, ir pateikti tinkamai užpildytą Neįregistruoto pridėtinės vertės mokesčio mokėtoju mokėtino pridėtinės vertės mokesčio apyskaitos FR0608 formą (šios apyskaitos forma ir jos užpildymo taisyklės patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. kovo 1 d. [įsakymu Nr. VA- 29](#) „Dėl pridėtinės vertės mokesčio deklaracijos ir kitų su šiuo mokesčiu susijusių formų bei jų užpildymo taisyklių patvirtinimo“).

1 pavyzdys

1 atvejis

Ūkininkas, užsiimantis žemės ūkio produkcijos gamyba, 2024 m. apskaičiavo 30 000 Eur atlygio už pirkėjams patiektą žemės ūkio produkciją 2025 m. sausio mėnesį - 5 000 Eur, vasario mėnesį - 2 000 Eur, gegužės mėnesį - 40 000 Eur. Minėtas ūkininkas nepateikė prašymo įregistruoti jį PVM mokėtoju.

Taigi, šio ūkininko gautas (gautinas) atlygis iš jo, kaip fizinio asmens, vykdomos ekonominės veiklos per 2024 m. kalendorinius metus sudarė 30 000 Eur, t. y. neviršijo PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nustatytos ribos, o gautas (gautinas) atlygis per 2025 m. - 47 000 Eur. Todėl šis ūkininkas, nebūdamas PVM mokėtoju, 2025 m. gegužės mėnesį (tą mėnesį, kurį gauto (gautino) atlygio suma viršijo nustatytą PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nustatytą atlygio ribą), privalo už visas gegužės mėnesį patiektas prekes ir (arba) suteiktas paslaugas, dėl kurių tiekimo (teikimo) nurodytoji riba buvo viršyta, PVM sumą apskaičiuoti pagal formulę:

$$40\,000 \times 21 \text{ proc.} / (100 \text{ proc.} + 21 \text{ proc.}) = 6\,942 \text{ Eur}$$

Apskaičiuota mokėtina į biudžetą PVM suma, t. y. 6 942 Eur, apyskaitos FR0608 formos 12 laukelyje apskaičiuojama automatiškai, o minėtos apyskaitos 8 laukelyje - ūkininkas turi įrašyti prekių ir (arba) paslaugų vertę, dėl kurių tiekimo (teikimo) buvo viršyta PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nustatyta atlygio suma - 40 000 Eur. Apyskaita turi būti pateikta ir mokėtina į biudžetą PVM suma turi būti sumokėta iki 2025-06-25. Šis ūkininkas privalo įsiregistruoti PVM mokėtoju.

2 atvejis

Fizinis asmuo 2024 m. kovo mėnesį metams įsigijo specialiųjų statybos darbų verslo liudijimą. 2024 m. kovo mėnesį jis vykdydamas šią veiklą atliko darbų ir išrašė sąskaitą 6 000 Eur, balandžio mėnesį atitinkamai - 4 000 Eur. Šis fizinis asmuo nėra įsiregistravęs PVM mokėtoju. Fiziniam asmeniui 2025 m. sausio - kovo mėnesiais apskaičiuota 46 000 Eur autorinio atlyginimo iš vykdomos architekto profesinės veiklos.

Atsižvelgiant į tai, kad fizinio asmens iš vykdomos ekonominės veiklos gautas (gautinas) atlygis per 2025 m. sudarė 46 000 Eur, t. y. viršijo PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nustatytą ribą, todėl jis kovo mėnesį už vykdomos architekto profesinės veiklos darbus, dėl kurių teikimo buvo viršyta PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nustatyta riba turi apskaičiuoti mokėtiną į biudžetą PVM sumą pagal formulę:

$$46\,000 \times 21 \text{ proc.} / (100 \text{ proc.} + 21 \text{ proc.}) = 7\,983 \text{ Eur}$$

Fizinis asmuo iki 2025-04-25 turi pateikti apyskaitos FR0608 formą, kurios 8 laukelyje turi įrašyti gauto atlygio sumą - 46 000 Eur, o 12 laukelyje mokėtina PVM suma 7 983 Eur apskaičiuojama automatiškai, ją fizinis asmuo turi sumokėti į biudžetą iki 2025-04-25. Šis fizinis asmuo privalo įsiregistruoti PVM mokėtoju.

Pažymėtina, kad aukščiau nurodyta tvarka apskaičiuotą mokėtiną į biudžetą PVM sumą PVM mokėtoju neįregistruotas fizinis asmuo turi teisę sumažinti atskaitoma pirkimo (importo) PVM suma, kuri apskaičiuojama PVM įstatymo 63¹ straipsnio nustatyta tvarka (žr. PVM įstatymo 63¹ straipsnį šio straipsnio komentarą).

2 pavyzdys

PVM mokėtoju neįsiregistravęs ūkininkas X tiekia už atlygį pirkėjams savo pagamintą žemės ūkio produkciją. Tarkime, kad 2025 m. sausio - rugpjūčio mėnesiais šio ūkininko pajamos pasiekė 57 000 Eur, t. y. viršijo PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nustatytą ribą.

Todėl jam atsirado pareiga registruotis PVM mokėtoju.

Tarkime, kad 2025 m. rugpjūčio mėnesį sudarytų prekių pardavimo sandorių vertė, dėl kurių ši riba buvo viršyta, sudarė 10 000 Eur.

Atsižvelgiant į tai, ūkininkas X privalo pateikti 2025 m. rugpjūčio mėnesio PVM mokėtoju neįregistruoto asmens mokėtiną PVM apyskaitos FR0608 formą ir joje apskaičiuoti mokėtiną į biudžetą PVM sumą.

Parduotų PVM apmokestinamų prekių pardavimo PVM suma sudaro - 1 736 Eur [$10\,000 \times 21 / (100 + 21)$]. Šiuo atveju galima teigti, kad iki įsiregistravimo PVM mokėtoju, ūkininko X apmokestinamų PVM prekių apmokestinamoji vertė be PVM sudarė 8 264 ($10\,000 - 1\,736$) Eur.

Tarkime, kad per tą patį laikotarpį šis asmuo savo ekonominei veiklai vykdyti buvo įsigijęs su PVM prekių bei paslaugų (pvz., trąšų, kuro žemės ūkio technikai, sėklų, įvairių paslaugų), kurių pirkimo PVM suma sudarė 10 000 Eur PVM (turi šių prekių bei paslaugų įsigijimo PVM sąskaitas faktūras) ir kurias jis jau sunaudavo savo ekonominei veiklai vykdyti.

Kadangi pavyzdyje nurodytų prekių tiekimo atveju negalima tiksliai nustatyti, kiek konkrečiai įsigytų su PVM prekių bei paslaugų buvo sunaudota apyskaitoje FR0608 formos deklaruotai PVM apmokestinamai veiklai, tai atskaitomą PVM sumą galima būtų apskaičiuoti kaip proporcingai tenkančią apmokestinamų PVM prekių apmokestinamajai vertei, lyginant su visų per tą laikotarpį (kalendorinius metus gautomis (gautinomis) pajamomis (be PVM)). Tokiu būdu:

PVM apmokestinamų prekių dalis visose pajamose sudaro 14,95 proc. [$8\,264 / (57\,000 - 1\,736) \times 100$ proc.], atskaitoma PVM suma sudaro 1 495 ($10\,000 \times 14,95$ proc.) Eur.

Šiuo atveju ūkininkas X pateiktoje 2025 m. rugpjūčio mėnesio PVM mokėtoju neįregistruoto asmens mokėtiną PVM apyskaitos FR0608 formoje turėjo įrašyti:

- prekių apmokestinamąją vertę - 10 000 Eur įrašyti į 8 laukelį;
- pardavimo PVM sumą - 1 736 Eur apskaičiuojama automatiškai 12 laukelyje;
- atskaitomą PVM sumą - 1 495 Eur įrašyti į 24 laukelį;
- mokėtina į biudžetą PVM suma 241 ($1\,736 - 1\,495$) Eur apskaičiuojama 21 laukelyje automatiškai.

Vadinasi, ūkininkas X iki 2025 m. rugsėjo 25 d. turėjo sumokėti į biudžetą 241 Eur PVM.

4.5. Kaip apskaičiuojama fizinių asmenų, PVM mokėtojų, tiekiamų prekių (teikiamų paslaugų) apmokestinamoji vertė?

Fizinio asmens, PVM mokėtojo, tiekiamų prekių (teikiamų paslaugų) apmokestinamąją vertę, nuo kurios turi būti apskaičiuotas PVM taikant nustatytą standartinį ar lengvatinį, jeigu toks nustatytas, PVM tarifą, sudaro atlygis (išskyrus patį PVM), kurį gavo ar turi gauti šis fizinis asmuo PVM mokėtojas už savo patiektas prekes (suteiktas paslaugas). Apmokestinamosios vertės nustatymo nuostatos išdėstytos PVM įstatymo 15 straipsnyje.

Tačiau reikia atkreipti dėmesį į tai, kad tam tikrų apmokestinamųjų fizinių asmenų grupių (pvz., advokatų, notarų, antstolių ir kt.) paslaugų suteikimo atlyginimo (tarifų) dydžiai yra patvirtinti valstybinių valdžios ar valdymo institucijų teisės aktais. Todėl, jeigu šiais teisės aktais patvirtintas atlyginimas yra galutinis (pvz., nurodyta, kad atlyginimas nustatytas įskaitant visus mokesčius ir pan.) ir negali būti papildomai didinamas PVM suma, tai tokie fiziniai asmenys, PVM mokėtojai, apskaičiuodami savo suteiktų paslaugų pardavimo PVM sumą turėtų elgtis taip:

- pirmiausia turėtų apskaičiuoti savo teikiamų paslaugų apmokestinamąją vertę be PVM, t. y. iš nustatyto atlyginimo išskaičiuoti PVM sumą ir atimti ją iš atlyginimo sumos,

- tada nuo taip apskaičiuotos paslaugų apmokestinamosios vertės turi būti apskaičiuojamas PVM, taikant standartinį PVM tarifą. Pažymėtina, kad šių fizinių asmenų, PVM mokėtojų, kaip ir kitų PVM mokėtojų išrašytose suteiktų paslaugų PVM sąskaitose faktūrose turi būti nurodoma paslaugos

apmokestinamoji vertė be PVM, PVM tarifas ir PVM suma, ir galutinis atlyginimas už paslaugą, nustatytas atitinkamos institucijos teisės aktu.

Pavyzdys

Už notaro teikiamas atitinkamas paslaugas Teisingumo ministro įsakymu yra patvirtintas 250 Eur atlyginimas. Įsiregistravęs PVM mokėtoju notaras pirkėjui (klientui) išrašomoje PVM sąskaitoje faktūroje tokios paslaugos pardavimo PVM turėtų apskaičiuoti taip:

- 1) iš nustatyto 250 Eur atlyginimo 21 proc. PVM išskaičiuoti pagal formulę:
 $21 \text{ proc.} / (100 + 21 \text{ proc.}) = 43 \text{ Eur.}$
- 2) apskaičiuoti paslaugos apmokestinamąją vertę (atlygį be PVM): $250 - 43 = 207 \text{ Eur.}$
- 3) apskaičiuoti pardavimo PVM sumą nuo paslaugos apmokestinamosios vertės:
 $207 \times 21 / 100 = 43 \text{ Eur.}$

PVM sąskaitoje faktūroje notaro paslaugų pardavimo PVM turėtų būti nurodytas taip:
 Notaro paslaugos apmokestinamoji vertė - 207 Eur
 PVM tarifas - 21 proc. PVM suma - 43 Eur
 Iš viso - 250 Eur

5. Apmokestinamųjų fizinių asmenų registravimas PVM mokėtojais dėl prekių įsigijimo iš kitos valstybės narės.

5.1. Kada atsiranda pareiga registruotis PVM mokėtoju fiziniam asmeniui, jeigu jis savo vykdomai ekonominei veiklai iš kitų valstybių narių įsigyja prekių?

Apmokestinamiesiems fiziniams asmenims yra pareiga registruotis PVM mokėtojais ne tik dėl prekių tiekimo ir (ar) paslaugų teikimo, bet ir dėl prekių įsigijimo (įsivežimo) iš kitų valstybių narių.

PVM mokėtojais turi įsiregistruoti tokie apmokestinamieji fiziniai asmenys, kurie iš kitų valstybių narių apmokestinamųjų asmenų - PVM mokėtojų ar kitų apmokestinamųjų asmenų, privalančių registruotis PVM mokėtojais (toliau - PVM mokėtojai), įsigyja prekių (kitų nei naujos transporto priemonės ar akcizais apmokestinamos prekės), kurių vertė (neįskaitant PVM, sumokėto ar mokėtino valstybėje narėje, iš kurios prekės atgabentos) praėjusiais kalendoriniais metais viršijo ir / ar einamaisiais kalendoriniais metais numato viršyti ar viršija 14 000 Eur.

Jeigu apmokestinamojo fizinio asmens įsigytų prekių (kitų nei naujos transporto priemonės ar akcizais apmokestinamos prekės), kurių vertė (neįskaitant PVM, sumokėto ar mokėtino valstybėje narėje, iš kurios prekės atgabentos) praėjusiais kalendoriniais metais neviršijo ir / ar einamaisiais kalendoriniais metais nenumato viršyti ar neviršija 14 000 Eur, tai šis asmuo PVM mokėtoju gali įsiregistruoti savanoriškai.

Toks fizinis apmokestinamasis asmuo įsiregistravęs PVM mokėtoju prekių įsigijimo iš kitų valstybių narių tikslais ir kuris atitinka PVM įstatymo 71 straipsnio 2 ir 2¹ dalyse nustatytas sąlygas dėl ribų, gali taikyti smulkiojo verslo schemą (toliau - SVS) Lietuvoje.

5.2. Kokie apmokestinamieji fiziniai asmenys turi registruotis PVM mokėtojais dėl prekių įsigijimų iš kitų valstybių narių?

PVM mokėtojais turi registruotis tokie prekes iš kitų valstybių narių PVM mokėtojų įsigyjantys fiziniai asmenys:

- ūkininkai, kuriems taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, jeigu jie iš kitų valstybių narių įsigyja prekes savo vykdomai ekonominei veiklai;
- fiziniai asmenys, vykdanys ekonominę veiklą (besiverčiantys individualia, profesine ar kita ekonomine veikla), tačiau neįsiregistravę PVM mokėtojais, nes atlygis iš jų vykdomos ekonominės veiklos per praėjusius kalendorinius metus ir / ar einamaisiais kalendoriniais metais nebuvo didesnis nei PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nustatyta riba.

Fiziniai asmenys pasirinkę taikyti SVS Lietuvoje, PVM apskaičiuoja tik nuo įsigijimų, o nuo pardavimų PVM Lietuvoje neskaičiuoja.

5.3. Kokios pareigos atsiranda fiziniams asmenims, įsiregistravusiems PVM mokėtojais dėl prekių įsigijimo iš kitų valstybių narių?

Leidinio 5.2 punkte minėtieji asmenys, privalomai ar savanoriškai įsiregistravę PVM mokėtojais ir nepasirinkę taikyti SVS Lietuvoje, jei atitinka sąlygas, dėl to, kad įsigyja prekes iš kitų valstybių narių, privalo skaičiuoti ir deklaruoti ne tik iš valstybių narių įsigyjamų prekių pardavimo PVM, bet

ir savo patiektų prekių ir / ar suteiktų paslaugų pardavimo PVM, jeigu vykdo ekonominę veiklą. Taigi fiziniai asmenys, įsiregistravę PVM mokėtojais, privalo:

- apskaičiuoti iš kitų valstybių narių įsigyjamų prekių (dėl kurių įsigijimo buvo viršyta 14 000 Eur riba) PVM, kurį PVM įstatymo nustatyta tvarka gali atskaityti;
- apskaičiuoti nuo visų savo parduotų prekių ir / ar suteiktų paslaugų pardavimo PVM, neatsižvelgiant į tai, kad atlygis už patiektas prekes ir (ar) suteiktas paslaugas per praėjusius kalendorinius metus ir / ar einamaisiais kalendoriniais metais nebuvo didesnis kaip PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nustatyta;
- kas mėnesį iki kito mėnesio 25 dienos elektroniniu būdu (Elektroninio deklaravimo informacinėje sistemoje (toliau - EDS) teikti mokestinio laikotarpio PVM deklaraciją ir toje PVM deklaracijoje apskaičiuotą į biudžetą mokėtiną PVM sumą sumokėti į biudžetą.

1 pavyzdys

Nuo 2025 m. kovo mėnesio fizinis asmuo prekiauja avalyne. PVM mokėtoju jis nėra įsiregistravęs, nes 2024 kalendoriniais metais neįsigijo prekių iš kitų valstybių narių, o atlygis už per praėjusius kalendorinius metus ir / ar einamaisiais kalendoriniais metais patiektą avalynę nebuvo didesnis kaip PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nustatyta riba.

2025 m. vasario mėnesį šis fizinis asmuo savo veiklai vykdyti iš Lenkijos įmonės PVM mokėtojos įsigijo avalynės, kurios vertė (išskyrus patį PVM) buvo 6 000 Eur, o kovo mėnesį - už 10 000 Eur (išskyrus patį PVM). Taigi, per 2025 m. vasario - kovo mėnesius iš kitos valstybės narės PVM mokėtojo buvo įsigyta prekių už 16 000 Eur, t. y. daugiau kaip už 14 000 Eur ir todėl šiam fiziniui asmeniui atsirado prievolė registruotis PVM mokėtoju dėl prekių iš kitos valstybės narės įsigijimo. Atsižvelgiant į tai, kad prekių buvo įsigyta daugiau kaip už 14 000 Eur, jau kovo mėnesį šis asmuo turėjo apskaičiuoti ir į biudžetą sumokėti PVM už visas įsigytas prekes, dėl kurių įsigijimo 14 000 Eur riba buvo viršyta, t. y. PVM apskaičiuoti už kovo mėnesį įsigytas prekes, kurių vertė 10 000 Eur. Pažymėtina, kad toks fizinis asmuo, įsiregistravęs PVM mokėtoju dėl prekių įsigijimų iš kitos valstybės narės, pradedant ta mėnesio diena, kurią turėjo pareigą registruotis PVM mokėtoju, turi skaičiuoti ir savo tiekiamų pirkėjams prekių ir / ar paslaugų pardavimo PVM ir jį sumokėti į biudžetą.

2 pavyzdys

Ūkininkas, kuriam taikoma kompensacinio PVM tarifo schema (t. y. ūkininkas, kuris už savo parduotą žemės ūkio produkciją ar suteiktas žemės ūkio paslaugas turi teisę iš pirkėjų gauti 6 proc. kompensacinį PVM priedą, toliau - ūkininkas), iš Lenkijos įmonės 2025 m. birželio mėnesį numatė įsigyti kombainą, kurio vertė, išskyrus patį PVM, yra 55 000 Eur. Atsižvelgiant į tai, kad šio ūkininko numatomo įsigyti kombaino vertė viršija 14 000 Eur, tai, jeigu jis neįsiregistruos savanoriškai PVM mokėtoju prieš kombaino įsigijimą, jam kyla pareiga registruotis PVM mokėtoju dėl prekių iš kitos valstybės narės įsigijimo. O tai reiškia, kad, 2025 m. birželio mėnesį faktiškai įsigijęs šį kombainą (kurio vertė yra didesnė kaip 14 000 Eur), ūkininkas turi pareigą apskaičiuoti ir į biudžetą sumokėti PVM nuo visos kombaino vertės - 55 000 Eur, nes buvo įsigyta tik viena prekė ir jos vertė buvo didesnė negu 14 000 Eur. Šiuo atveju nesvarbu, kad Lenkijos PVM mokėtojas šiam Lietuvos ūkininkui (ne PVM mokėtojui) tiekiamam kombainui apskaičiavo „lenkišką“ PVM.

Tuo atveju, jeigu ūkininkas savanoriškai įsiregistruoja PVM mokėtoju dar prieš kombaino įsigijimą ir Lenkijos įmonei, iš kurios jis perka kombainą, nurodo savo PVM mokėtojo kodą, tai Lenkijos įmonė, žinodama, kad kombainą parduoda Lietuvos PVM mokėtojui, kombaino pardavimo apskaitos dokumente „lenkiško“ PVM neskaičiuoja. Įsivežęs įsigytą iš kitos valstybės narės kombainą ūkininkas PVM mokėtojas turi apskaičiuoti „lietuvišką“ įsigytų prekių pardavimo PVM ir nustatyta tvarka šią sumą įtraukti į PVM atskaitą jei kombainą naudos PVM apmokestinamoje veikloje. O taip pat PVM mokėtoju įsiregistravęs ūkininkas nuo savo tiekiamos žemės ūkio produkcijos ir / ar žemės ūkio paslaugų vertės turi skaičiuoti pardavimo PVM, taikant standartinį PVM tarifą, ir PVM įstatyme nustatyta tvarka jį sumokėti į biudžetą, jei nuo 2025-05-01 nepasirenka taikyti SVS Lietuvoje.

Atkreipiame dėmesį, kad Ūkininkas, kuriam taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, įsiregistravęs PVM mokėtoju ir nuo 2025-05-01 nepasirinkęs taikyti SVS Lietuvoje:

- netenka teisės gauti iš pirkėjų 6 proc. kompensacinio priedo, todėl jis turi išsiregistruoti iš Ūkininkų, kuriems taikoma kompensacinio PVM tarifo schema;
- turi apskaičiuoti visų iš kitų valstybių narių įsigyjamų prekių PVM ir visų savo tiekiamų prekių ir (arba) teikiamų paslaugų (įskaitant ir parduodamos žemės ūkio produkcijos ir (arba) paslaugų) pardavimo PVM, taikant šioms prekėms ir (arba) paslaugoms PVM įstatyme nustatytą PVM tarifą;
- kas mėnesį, iki kito mėnesio 25 dienos turi teikti PVM deklaraciją ir sumokėti į biudžetą toje PVM deklaracijoje apskaičiuotą į biudžetą mokėtiną PVM sumą.

Kokios pareigos atsirastų šiam ūkininkui, jeigu jis neįsiregistruotų PVM mokėtoju?

Jeigu minėtas ūkininkas neįsiregistruotų PVM mokėtoju, tai:

- Lenkijos įmonė, parduodanti jam kombainą, taikytų Lenkijoje nustatytą PVM tarifą;
- nuo įsigyto kombaino vertės (be PVM sumokėto Lenkijos įmonei) ūkininkas turėtų apskaičiuoti dar ir PVM, taikant standartinį PVM tarifą ir jį sumokėti į Lietuvos biudžetą;
- nuo tos dienos, kurią ūkininkas turėjo įsiregistruoti PVM mokėtoju, jis neturėtų teisės gauti kompensacinio 6 proc. priedo, o nuo savo tiekiamos žemės ūkio produkcijos ir / ar žemės ūkio paslaugų vertės turėtų skaičiuoti pardavimo PVM, taikant standartinį PVM tarifą, ir jį sumokėti į biudžetą.

Jeigu minėtas ūkininkas įsiregistruotų PVM mokėtoju ir pasirinktų taikyti SVS Lietuvoje, tai:

- Lenkijos įmonė, parduodanti jam kombainą, „lenkiško“ PVM neskaičiuotų;
- nuo įsigyto kombaino vertės ūkininkas turėtų apskaičiuoti „lietuvišką“ PVM, taikant standartinį PVM tarifą;
- nuo savo tiekiamos žemės ūkio produkcijos ir / ar žemės ūkio paslaugų vertės PVM neskaičiuotų, nes pajamos neviršija PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nustatytos ribos.

5.4. Fizinio asmens iš kitos valstybės narės įsigijusio naują transporto priemonę PVM pareigos.

Būtina žinoti, kad bet kuris fizinis asmuo (įskaitant fizinį asmenį, nevykdantį ekonominės veiklos) iš bet kurios kitos valstybės narės juridinio ar fizinio asmens įsigijęs naujas transporto priemones, kurių gabenimas baigėsi Lietuvoje, PVM mokėtoju neregistruojamas, tačiau turi mokėti

naujų transporto priemonių pardavimo PVM, neatsižvelgiant į tų įsigytų naujų transporto priemonių vertę.

Plačiau žr. leidinyje „Naujų transporto priemonių apmokestinimas PVM“, kuri galima rasti adresu: <http://www.vmi.lt/>.

6. Fizinio asmens įsigyjančio paslaugas iš užsienio apmokestinamųjų asmenų PVM pareigos.

Apmokestinamajam fiziniam asmeniui įsigijus iš Lietuvoje neįsikūrusio užsienio (kitos valstybės narės arba trečiosios valstybės) apmokestinamojo asmens arba iš užsienio asmens įsikūrusio kitoje valstybėje narėje, kuris netaiko SVS Lietuvoje, t. y. neturi Lietuvoje galiojančio identifikacinio numerio su žymeniu „EX“ numerio pabaigoje, paslaugas, kurių teikimo vieta pagal PVM įstatymo 13 straipsnio 2 dalies 1 punkto nuostatas yra šalies teritorija (Lietuva), pagal PVM įstatymo 95 straipsnio 2 dalies nuostatas yra pareiga įsiregistruoti PVM mokėtoju (PVM įstatymo 71¹ straipsnio 2 dalis) ir apskaičiuoti šių įsigytų paslaugų pardavimo PVM, taikant PVM įstatyme nustatytą PVM tarifą.

Užsienio apmokestinamasis asmuo laikomas neįsikūrusiu šalies teritorijoje, jeigu jis Lietuvoje neturi buveinės (jeigu tai ne fizinis asmuo) arba nuolatinės gyvenamosios vietos (jeigu tai fizinis asmuo). Neįsikūrusiais šalies teritorijoje užsienio asmenimis laikomi ir šalies teritorijoje padalinį turintys asmenys, kurie paslaugų teikimą (prekių tiekimą) vykdo ne per šalies teritorijoje esantį padalinį.

PVM mokėtoju įsiregistravęs fizinis apmokestinamasis asmuo, jei atitinka PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nustatytas sąlygas, gali taikyti SVS Lietuvoje už Lietuvoje tiekiamas prekes (išskyrus į kitas valstybes nares tiekiamas naujas transporto priemones) ir (arba) teikiamas paslaugas PVM neturi skaičiuoti.

Paslaugomis, kurioms taikoma PVM įstatymo 13 straipsnio 2 dalies 1 punkte įtvirtinta pagrindinė paslaugų teikimo vietos nustatymo taisyklė, gali būti laikomos, pvz.: intelektualinės paslaugos (reklamos, konsultavimo, telekomunikacijų, aprūpinimo personalu, teisinės, audito, inžinerinės ir panašios paslaugos); kilnojamųjų daiktų (išskyrus trumpalaikės transporto) nuomos paslaugos ir kitos paslaugos, kurioms pagal PVM įstatymo 13 straipsnio nuostatas, netaikomos kitokios paslaugų teikimo vietos nustatymo taisyklės.

Apmokestinamasis fizinis asmuo, įsiregistravęs PVM mokėtoju, įsigytų iš užsienio apmokestinamųjų asmenų paslaugų apskaičiuotą pardavimo PVM sumą turi deklaruoti PVM deklaracijoje (FR0600 forma), o įsiregistravęs PVM mokėtoju, taikančiu SVS Lietuvoje deklaracijoje PVM101. PVM suma turi būti sumokėta į biudžetą iki 25 dienos kito mėnesio, einančio po mėnesio, kurį šis mokestis turėjo būti apskaičiuotas.

7. Fizinio asmens teikiančio paslaugas kitose valstybėse narėse PVM pareigos.

Apmokestinamajam fiziniam asmeniui, teikiančiam paslaugas, kurių teikimo vieta pagal PVM įstatymo 13 straipsnio 2 dalies 1 punkto nuostatas yra kita valstybė narė (išskyrus paslaugas, kurios toje kitoje valstybėje narėje neapmokestinamos PVM arba apmokestinamos taikant 0 proc. PVM tarifą), yra pareiga įsiregistruoti PVM mokėtoju.

Paslaugomis, kurioms taikoma PVM įstatymo 13 straipsnio 2 dalies 1 punkte įtvirtinta pagrindinė paslaugų teikimo vietos nustatymo taisyklė, gali būti laikomos, pvz.: intelektualinės paslaugos (reklamos, konsultavimo, telekomunikacijų, aprūpinimo personalu, teisinės, audito, inžinerinės ir panašios paslaugos); kilnojamųjų daiktų (išskyrus trumpalaikės transporto) nuomos paslaugos ir kitos paslaugos, kurioms pagal PVM įstatymo 13 straipsnio nuostatas, netaikomos kitokios paslaugų teikimo vietos nustatymo taisyklės.

Apmokestinamasis fizinis asmuo įsiregistravęs PVM mokėtoju paslaugų teikimo kitose valstybėse narėse tikslais ir atitinkantis PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nustatytas sąlygas, gali taikyti SVS Lietuvoje. Fizinis asmuo įsiregistravęs PVM mokėtoju, taikančiu SVS Lietuvoje, turi teikti deklaraciją PVM101 ir Prekių tiekimo ir paslaugų teikimo į kitas Europos Sąjungos valstybes nares ataskaitą (FR0564 forma). Tokiu atveju, apmokestinamasis fizinis asmuo teikdamas paslaugas (parduodamas prekes) Lietuvoje PVM neturi skaičiuoti.

8. Fizinio asmens, neįsiregistravusio PVM mokėtoju, ir įsigijusio paslaugas, kurių teikimo vieta nustatoma ne pagal pagrindinę paslaugų vietos nustatymo taisyklę, PVM pareigos.

Apmokestinamajam fiziniam asmeniui įsigijus kitas, negu nurodytos PVM įstatymo 13 straipsnio 2 dalies 1 punkte paslaugas, kurių teikimo vieta pagal PVM įstatymo 13 straipsnio

nuostatas yra Lietuva, iš Lietuvoje neįsikūrusio užsienio (kitos valstybės narės arba trečiosios valstybės) apmokestinamojo asmens, kuris nėra įsiregistravęs Lietuvoje PVM mokėtoju (nors privalėjo juo registruotis) arba iš užsienio asmens įsikūrusio kitoje valstybėje narėje, kuris netaiko SVS Lietuvoje, t. y. neturi Lietuvoje galiojančio identifikacinio numerio su žymeniu „EX“ numerio pabaigoje taip pat yra pareiga „atvirkštiniu“ būdu apskaičiuoti šių įsigytų paslaugų pardavimo PVM (PVM įstatymo 95 straipsnis 5 dalis).

Kokiais atvejais ir kokios konkrečios užsienio apmokestinamųjų asmenų suteiktos paslaugos laikomos suteiktomis Lietuvoje:

- su nekilnojamaisiais pagal prigimtį daiktais susijusios paslaugos;

Pagal PVM įstatymo 13 straipsnio 4 dalies nuostatas, su nekilnojamaisiais pagal prigimtį daiktais susijusios paslaugos laikomos suteiktomis šalies teritorijoje tuo atveju, kai daiktai, su kuriais paslaugos susijusios yra ar bus pastatyti šalies teritorijoje. Pažymėtina, kad su nekilnojamaisiais pagal prigimtį daiktais susijusiomis paslaugomis laikomos šios paslaugos: statybos, projektavimo ir tyrinėjimo darbai; nekilnojamųjų pagal prigimtį daiktų nuoma ar kitokių teisių naudotis nekilnojamoju turtu perdavimas; viešbučių, motelių, kempingų ir panašios apgyvendinimo paslaugos; atstovavimo (agento) nuomojant, parduodant ir (arba) įsigyjant nekilnojamuosius pagal prigimtį daiktus paslaugos, šių daiktų vertinimo, architektų, inžinerinės paslaugos, nekilnojamųjų pagal prigimtį daiktų priežiūros paslaugos ir kitos su šiais daiktais susijusios paslaugos.

Todėl apmokestinamajam fiziniam asmeniui įsigijus iš Lietuvoje neįsikūrusio užsienio apmokestinamojo asmens, neįsiregistravusio (nors ir turėjusio įsiregistruoti) PVM mokėtoju Lietuvoje aukščiau nurodytas paslaugas, susijusias su nekilnojamaisiais pagal prigimtį daiktais, kurie yra ar bus pastatyti Lietuvoje, yra pareiga „atvirkštiniu“ būdu apskaičiuoti šių paslaugų pardavimo PVM.

- kultūros, meno, sporto, švietimo, mokslo, mokymo, pramogų mugių, parodų ir panašaus pobūdžio renginių lankymo ir pagalbinės su lankymu susijusios paslaugos;

Pagal PVM įstatymo 13 straipsnio 9 dalies nuostatas, šios teikiamos apmokestinamajam asmeniui renginių lankymo paslaugos laikomos suteiktomis šalies teritorijoje tais atvejais, kai šie renginiai faktiškai vyksta (vyks) šalies teritorijoje. Todėl apmokestinamajam fiziniam asmeniui įsigijus iš Lietuvoje neįsikūrusio užsienio apmokestinamojo asmens, neįsiregistravusio (nors ir turėjusio įsiregistruoti) PVM mokėtoju Lietuvoje aukščiau nurodytas paslaugas, yra pareiga „atvirkštiniu“ būdu apskaičiuoti šių paslaugų pardavimo PVM.

- maitinimo paslaugos;

Pagal PVM įstatymo 13 straipsnio 11 dalies nuostatas, maitinimo paslaugos, išskyrus atvejus, kai šios paslaugos teikiamos keleivius Europos Sąjungos teritorijoje vežančiuose laivuose, orlaivuose arba traukiniuose, laikomos suteiktomis šalies teritorijoje, jeigu jos faktiškai atliktos šalies teritorijoje. Todėl apmokestinamajam fiziniam asmeniui įsigijus iš Lietuvoje neįsikūrusio užsienio apmokestinamojo asmens, neįsiregistravusio (nors ir turėjusio įsiregistruoti) PVM mokėtoju Lietuvoje faktiškai Lietuvoje suteiktas maitinimo paslaugas, yra pareiga „atvirkštiniu“ būdu apskaičiuoti šių paslaugų pardavimo PVM.

- trumpalaikės transporto priemonės nuomos paslaugos;

Pagal PVM įstatymo 13 straipsnio 12 dalies nuostatas, trumpalaikės transporto priemonės nuomos paslaugos laikomos suteiktomis šalies teritorijoje tuo atveju, kai transporto priemonė pirkėjui fiziškai perduodama šalies teritorijoje. Transporto priemonės nuoma laikoma trumpalaikė, kai išnuomotą transporto priemonę (išskyrus laivą) nuomininkas valdo ar naudoja ne ilgiau kaip 30 dienų, o laivą - ne ilgiau kaip 90 dienų.

Todėl apmokestinamajam fiziniam asmeniui įsigijus iš Lietuvoje neįsikūrusio užsienio apmokestinamojo asmens, neįsiregistravusio (nors ir turėjusio įsiregistruoti) PVM mokėtoju Lietuvoje transporto priemonės trumpalaikės nuomos paslaugas, kai transporto priemonė nuomininkui faktiškai buvo perduota Lietuvoje, yra pareiga „atvirkštiniu“ būdu apskaičiuoti šių paslaugų pardavimo PVM.

Apmokestinamasis fizinis asmuo, neįsiregistravęs PVM mokėtoju, apskaičiuotą įsigytų paslaugų pardavimo PVM sumą turi deklaruoti PVM mokėtoju neįregistruoto asmens mokėtino pridėtinės vertės mokesčio apyskaitos (FR0608 formos) 19 laukelyje ir šią PVM sumą turi sumokėti į biudžetą iki 25 dienos kito mėnesio, einančio po mėnesio, kurį šis mokestis turėjo būti apskaičiuotas.

9. Kokiais atvejais fizinis asmuo, PVM mokėtojas, turi apskaičiuoti pardavimo PVM už Lietuvoje neįsikūrusio užsienio asmens jam tiekiamas Lietuvoje prekes?

Jeigu fiziniai asmenys, PVM mokėtojai, (pirkėjai) iš kitos valstybės narės PVM mokėtojo įsigyja prekių, kurios pagal PVM įstatymo nuostatas yra PVM objektas Lietuvoje, tai tokiems fiziniams asmenims atsiranda pareiga apskaičiuoti įsigytų prekių pardavimo PVM.

Be to, fizinis asmuo, PVM mokėtojas, turi apskaičiuoti ir sumokėti į biudžetą PVM už jam šalies teritorijoje užsienio asmens neįsikūrusio šalies teritorijoje tiekiamas gamtines dujas ir elektrą, už prekes, kurios yra instaliuojamos ir surenkamos Lietuvoje, o taip pat už jam užsienio asmens šalies teritorijoje tiekiamas prekes, kai prekės tiekiamos PVM įstatymo 33¹ straipsnio 3 dalyje nustatytais sąlygomis (PVM įstatymo 95 straipsnio 3 ir 4 dalys).

Atkreipiamė dėmesį, kad fizinis asmuo, PVM mokėtojas, turi apskaičiuoti ir sumokėti į biudžetą PVM, jeigu jis įsigyja prekes ir (arba) paslaugas iš neįsikūrusio šalies teritorijoje užsienio asmens, kuris šalies teritorijoje vykdo šiuos tiekimus, tačiau nėra įsiregistravęs PVM mokėtoju Lietuvoje. Pažymėtina, kad tuo atveju, jeigu įsigytos prekės yra skirtos šio fizinio asmens PVM mokėtojo PVM apmokestinamajai veiklai vykdyti, tai apskaičiuotą šių įsigytų Lietuvoje prekių pardavimo PVM jis turi teisę įtraukti į PVM atskaitą kaip pirkimo PVM.

10. Kas laikoma prekių įsigijimu iš kitos valstybės narės?

Kai Lietuvos PVM mokėtojas, fizinis asmuo, iš kitos valstybės narės PVM mokėtojo nusiperka prekių, kurias tiekėjas, jis pats (pirkėjas) ar bet kurio iš jų užsakymu trečia šalis - vežėjas atgabena į Lietuvą, tai laikoma prekių įsigijimu iš kitos valstybės narės. Tiekėjas, kitos valstybės narės PVM mokėtojas, Lietuvos PVM mokėtoju tiekiamoms prekėms taiko 0 proc. PVM tarifą, o Lietuvos PVM mokėtojas turi Lietuvoje apskaičiuoti iš kitos valstybės narės įsigytų prekių pardavimo PVM ir deklaruoti jį mokestinio laikotarpio PVM deklaracijos 34 laukelyje (apmokestinamąją vertę - 21 laukelyje).

Fizinis asmuo, PVM mokėtojas, įsigijęs iš kitos valstybės narės PVM mokėtojo prekių pagal nuomos sutartį ar kitą sutartį (pavyzdžiui, lizingo sutartį), kurioje numatytas turto nuosavybės perdavimas, taip pat turi apskaičiuoti iš kitos valstybės narės įsigytų prekių pardavimo PVM.

Taigi fiziniam asmeniui, PVM mokėtoju, kaip ir kitiems PVM mokėtojams nustatyta pareiga apskaičiuoti iš kitų valstybių narių PVM mokėtojų įsigytų prekių, kurių gabenimas pagal PVM įstatymo nuostatas baigėsi Lietuvoje, pardavimo PVM.

Jeigu PVM mokėtojo, fizinio asmens, įsigytos iš kitos valstybės narės PVM mokėtojo prekės, kurių įsigijimo PVM turi apskaičiuoti tas fizinis asmuo, yra skirtos jo PVM apmokestinamai veiklai vykdyti, tai apskaičiuotas šių įsigytų prekių pardavimo PVM (nurodytas PVM deklaracijos 34 laukelyje) gali būti įtrauktas ir į PVM atskaitą ir atskaitytas ta pačia tvarka kaip ir kitos prekių pirkimo (importo) PVM sumos (nurodomas to paties mokestinio laikotarpio PVM deklaracijos 25 ir 35 laukeliuose).

Taip pat gauta PVM sąskaita faktūra turi būti įtraukta į fizinio asmens, PVM mokėtojo, pildomą Gaunamų PVM sąskaitų faktūrų registrą.

Pavyzdys

Lenkijos PVM mokėtojas 2025 m. balandžio mėnesį Lietuvos fiziniam asmeniui, PVM mokėtoju, vykdančiam individualią veiklą, pardavė prekių už 10 000 Eur ir išrašė šių prekių PVM sąskaitą faktūrą. Šias prekes Lenkijos PVM mokėtojo užsakymu į Lietuvą atgabena Lietuvos vežėjas. Lietuvos pirkėjas - fizinis asmuo, PVM mokėtojas, Lenkijos PVM mokėtoju nurodė savo PVM mokėtojo Lietuvoje kodą, kurį pastarasis įrašė į PVM sąskaitą faktūrą.

Lenkijos PVM mokėtojas, žinodamas, kad turės prekių išgabenimą į kitą valstybę narę patvirtinančius dokumentus (pateiks Lietuvos vežėjas), ir galėdamas įrašyti į PVM sąskaitą faktūrą Lietuvos PVM mokėtojo kodą, prekes apmokestina taikydamas 0 proc. PVM tarifą.

Lietuvos fiziniam asmeniui, PVM mokėtoju, nustatyta pareiga apskaičiuoti įsigytų prekių pardavimo PVM. Pareiga Lietuvos PVM mokėtoju apskaičiuoti įsigytų prekių pardavimo PVM atsirado tą mokestinį laikotarpį, kurį buvo išrašyta PVM sąskaita faktūra, t. y. 2025 m. balandžio mėnesio PVM deklaracijoje.

Vadinasi, Lietuvos fizinis asmuo, PVM mokėtojas, 2025 m. balandžio mėnesio PVM deklaracijos (FR0600 forma) 21 laukelyje turi įrašyti įsigytų prekių apmokestinamąją vertę - 10 000 Eur, 34 laukelyje - 2 100 Eur (10 000 x 21 / 100) apskaičiuotą įsigytų prekių pardavimo PVM, 25 laukelyje -

2 100 Eur įsigytų prekių pirkimo PVM sumą, kurią visą (jeigu prekės skirtos PVM apmokestinamai veiklai vykdyti: pvz., perparduoti su PVM) turi nurodyti 35 laukelyje, ir apskaičiuoti bendrą 36 laukelio rezultatą.

Svarbu žinoti, kad fizinis asmuo – pirkėjas, PVM mokėtojas, neturi apskaičiuoti ir mokėti tokių prekių pardavimo PVM, kurių įsigijimas nelaikomas PVM objektu Lietuvoje:

- prekių, įsigyjamų iš kitos valstybės narės, kai tokių prekių tiekimui, jeigu jis vykėtų Lietuvos teritorijoje, būtų taikomas 0 proc. PVM tarifas (jūrų laivų ir jų įrangos tiekimas, prekių, kurios tiekiamos kaip atsargos į jūrų laivus, tiekimas ar pan.);

- panaudotų prekių, meno kūrinių, kolekcinėjų ir antikvarinių daiktų, įsigyjamų iš kitos valstybės narės, kai tos prekės įsigijamos iš apmokestinamojo asmens, kuris verčiasi šių prekių tiekimu, o jų tiekimas buvo apmokestintas išgabenimo valstybėje narėje pagal maržos schemą (tai nurodyta pardavėjo išrašytoje PVM sąskaitoje faktūroje).

11. Kokios yra fizinių asmenų, PVM mokėtojų, įsigytų prekių, paslaugų ir ilgalaikio turto pirkimo (importo) PVM atskaitos ypatybės?

Pagal PVM įstatymo 58 straipsnio 1 dalies nuostatas, fizinis asmuo, PVM mokėtojas, kaip ir bet kuris PVM mokėtojas, turi teisę į PVM atskaitą įtraukti pirkimo (importo) PVM įsigytų (importuojamų) prekių ir (arba) paslaugų, jeigu šios prekės ir (arba) paslaugos skirtos naudoti to fizinio asmens:

- PVM apmokestinamų prekių tiekimui ir (arba) paslaugų teikimui;
- prekių tiekimui ir (arba) paslaugų teikimui už Lietuvos teritorijos ribų tuo atveju, kai toks prekių tiekimas (paslaugų teikimas) būtų apmokestinamas, jeigu vykėtų Lietuvoje.

Tai reiškia, jeigu fizinis asmuo, PVM mokėtojas, iš kitų PVM mokėtojų įsigijo ar importavo prekių, skirtų perparduoti su PVM, taip pat įsigijo prekių ir paslaugų, skirtų kitoms PVM apmokestinamoms prekėms gaminti arba PVM apmokestinamoms paslaugoms teikti, tai jis turi teisę įsigytų (importuotų) prekių ir paslaugų pirkimo PVM įtraukti į PVM atskaitą.

Pavyzdys

Fizinis asmuo, PVM mokėtojas, vykantis individualią veiklą, per mokestinį laikotarpį įsigijo medžiagų skirtų baldų gamybai už 5 000 Eur ir 1 050 Eur PVM. Per tą patį mokestinį laikotarpį šis fizinis asmuo pardavė baldų už 15 000 Eur ir apskaičiavo 3 150 Eur pardavimo PVM. Šiuo atveju fizinis asmuo turi mokėti į biudžetą 2 100 Eur PVM (3 150 - 1 050).

Į mokestinio laikotarpio PVM deklaraciją (FR0600 forma) jis turi įrašyti: į 11 laukelį - 15 000 Eur, į 29 laukelį - 3 150 Eur, į 25 ir 35 laukelį - 1 050 Eur, 36 laukelis užpildomas automatiškai - 2 100 Eur (3 150 - 1 050).

12. Fizinio asmens, PVM mokėtojo, įsigyto ilgalaikio materialiojo turto pirkimo PVM atskaitos ypatybės.

Fizinio asmens, PVM mokėtojo, ilgalaikis turtas, kuris yra jo nuosavybė, neišvengiamai gali būti panaudotas tiek jo asmeniniams poreikiams tenkinti, tiek jo vykdomai ekonominei veiklai, nes tas fizinis asmuo ne visada veikia kaip „apmokestinamasis asmuo“. Todėl, kai ilgalaikį turtą įsigyja PVM mokėtojas, fizinis asmuo, visų pirma būtina atskirti to turto naudojimą privatiems poreikiams, t. y. iš viso ne ekonominei veiklai.

Lietuvos Respublikos finansų ministro 2004 m. balandžio 8 d. [įsakymu Nr. 1K-112](#) „Dėl pirkimo ir (arba) importo pridėtinės vertės mokesčio dalies, kuri gali būti įtraukta į pridėtinės vertės mokesčio atskaitą, už fizinio asmens, kuris yra PVM mokėtojas, įsigytą arba importuotą ilgalaikį materialųjį turtą, taip pat už susijusias su šiuo turtu kitas prekes ir (arba) paslaugas, patvirtinimo“ yra patvirtintas fizinio asmens PVM mokėtojo, įsigyto (importuoto) ilgalaikio materialiojo turto, kurio paties, taip pat su šiuo turtu susijusių kitų prekių ir (arba) paslaugų pirkimo ir (arba) importo PVM dalis gali būti įtraukta į PVM atskaitą, sąrašas (toliau - Sąrašas).

Šiame Sąraše nustatyta ne tik kokių rūšių fizinio asmens įsigytas (importuotas) ilgalaikis materialusis turtas gali būti priskirtas ekonominei veiklai vykdyti, bet ir maksimali ilgalaikio materialiojo turto pirkimo (importo) PVM dalis, kuri gali būti įtraukta į PVM atskaitą. Sąraše išvardytos tokios ilgalaikio materialaus turto rūšys, kurias fizinis asmuo gali priskirti ekonominei veiklai, kaip: gyvenamasis pastatas, butas, pastatas ar kitas statinys; mašinos ir įrengimai; minkštas inventoriųs (patalynė ir kt.), ūkinis inventoriųs (garso ir vaizdo aparatūra, kopijavimo aparatai,

mikrobangų krosnelės ir kt.), baldai; kompiuterinė technika; krovininiai automobiliai, autobusai, laivai, lėktuvai, priekabos ir puspriekabės; traktoriai, savaeigės ir žemės ūkio mašinos; daugiamečiai sodiniai; lengvieji automobiliai, kurių atskaita remiantis PVM įstatymo 62 straipsniu, nėra apribota; mobiliojo ryšio priemonės ir kitas ilgalaikis materialus turtas.

Minėtame įsakyme nustatyta, kad ekonominei veiklai vykdyti priskirto fizinio asmens įsigyto ilgalaikio materialiojo turto pirkimo arba importo PVM dalis, kuri gali būti traukiama į PVM atskaitą negali viršyti šiuo įsakymu patvirtintame Sąraše nustatyto dydžio. Todėl, kaip nurodyta Sąraše, tokio ilgalaikio turto, kaip gyvenamojo namo ar buto, kuriame fizinis asmuo ir gyvena, ir vykdo ekonominę veiklą, jokia pirkimo PVM dalis negali būti atskaityta. Tik tuo atveju, jeigu gyvenamasis pastatas, butas, namas ar kitas statinys yra skirtas tik ekonominei veiklai vykdyti (pavyzdžiui, nuomoti, įrengtas biuras, ūkinis pastatas kuriame laikomi skirti ekonominei veiklai vykdyti gyvuliai ir pan.) jo pirkimo PVM suma (iki 100 proc.) gali būti traukiama į PVM atskaitą.

Minėtame įsakyme nustatyta, kad fizinio asmens įsigytų prekių ir paslaugų, susijusių su Sąraše nurodytu ilgalaikiu materialiuoju turtu (išskyrus gyvenamąjį pastatą, butą ar kitą statinį, lengvąjį automobilį), atskaitoma pirkimo (importo) PVM dalis negali viršyti paties atitinkamo ilgalaikio turto atskaitomos pirkimo PVM dalies. Tai reiškia, kad, jeigu, pavyzdžiui, Sąraše nustatyta, kad krovininių automobilių, naudojamų ne vien ekonominei veiklai vykdyti, maksimali atskaitoma pirkimo (importo) PVM sumos dalis yra 90 proc., tai ir degalų, sunaudotų šioms krovininiams automobiliams maksimali atskaitoma pirkimo PVM dalis negali būti didesnė, kaip 90 proc.

1 pavyzdys

Ūkininkas, PVM mokėtojas, už 250 000 Eur įsigijo traktorių, kurio pirkimo PVM sudarė 52 500 Eur. Kadangi traktorius bus naudojamas tiek ūkininko ekonominei veiklai (kuri yra PVM apmokestinama) vykdyti, tiek asmeninio ūkio apdirbimui, tai ūkininkas deklaravo, kad traktorius ekonominei veiklai (kuri PVM apmokestinama) vykdyti bus naudojamas 80 proc. Todėl ūkininkas į atskaitą turi teisę įtraukti 42 000 Eur ($52\,500 \times 80 \text{ proc.} / 100$) pirkimo PVM sumos ir šią PVM sumą deklaruoti PVM deklaracijos (FR0600 forma) 35 laukelyje.

Ūkininkas šiam traktoriui įsigijo degalų už 2 000 Eur, pirkimo kurių PVM sudaro 420 Eur ir atsarginių dalių už 3 000 Eur, pirkimo PVM sudaro 630 Eur. Taigi ūkininkas turi teisę į PVM atskaitą įtraukti 80 proc. degalų ir atsarginių dalių pirkimo PVM sumos, t. y. 840 Eur ($(420 + 630) \times 80 \text{ proc.} / 100$ ir šią PVM sumą įrašo į PVM deklaracijos (FR0600 forma) 35 laukelį.

Su gyvenamuoju namu, butu, kitu pastatu ar statiniu susijusių prekių ir paslaugų pirkimo arba importo PVM maksimali dalis, kuri gali būti traukiama į PVM atskaitą, yra 100 proc., jei gyvenamasis namas, butas ar kitas statinys skirtas tik ekonominei veiklai vykdyti, kitais atvejais - 50 proc.

2 pavyzdys

1 atvejis

Notaras, PVM mokėtojas, įsigytą biurą (kontorą), kuriame vykdo tik PVM apmokestinamą veiklą (gyvenamoji vieta kita), 100 proc. priskyrė ekonominei veiklai vykdyti. Todėl šiuo atveju notaras gali atskaityti ne tik paties biuro (kontoros) pirkimo PVM sumą, bet ir įsigytų paslaugų (prekių), skirtų šiam biurui išlaikyti (pvz., šildymo, elektros energijos, kitų komunalinių paslaugų), bei biuro (kontoros) remonto darbų pirkimo PVM sumą (100 proc.).

2 atvejis

Notaras pasistatė gyvenamąjį namą, kuriame jis pats gyvena ir yra įsirengęs biurą, kuriame vykdo PVM apmokestinamą ekonominę veiklą. Kadangi gyvenamasis namas nėra skirtas vien tik ekonominei veiklai vykdyti, tai paties namo pirkimo PVM notaras negali įtraukti į PVM atskaitą, o įsigytų namo išlaikymo paslaugų (šildymo, elektros energijos, kitų komunalinių paslaugų) iki 50 proc. (atsižvelgiant į faktinį naudojimą veikloje, suteikiančioje teisę į PVM atskaitą) pirkimo PVM jis gali įtraukti į PVM atskaitą.

Su lengvuoju automobiliu susijusių prekių ir (arba) paslaugų pirkimo arba importo PVM maksimali dalis, kuri gali būti įtraukta į PVM atskaitą, yra 50 proc. Tai reiškia, kad, jeigu fizinis asmuo, PVM mokėtojas, yra įsigijęs lengvąjį automobilį, kurio pirkimo (importo) PVM atskaityti pagal PVM įstatymo 62 straipsnio 2 dalies 3 punktą negali, ir šį automobilį naudoja savo ekonominėje

veikloje, tai jis gali įtraukti į PVM atskaitą ne daugiau kaip 50 proc. (atsižvelgiant į deklaruojamą faktinį naudojimą veikloje, suteikiančioje teisę į PVM atskaitą) prekių ir paslaugų, skirtų šio automobilio eksploatavimui (degalų, atsarginių dalių, ir kt.) ar remontui, pirkimo (importo) PVM sumos.

Minėtame įsakyme nurodyta, kad fizinio asmens, PVM mokėtojo, įsigyto inventoriaus (garso ir vaizdo aparatūros, kopijavimo aparatų, mikrobangų krosnelių ir kt.) ir baldų pirkimo PVM gali būti atskaitomas, jei baldai ir inventorių laikomi atskiroje ekonominei veiklai vykdyti skirtoje patalpoje. Prie fizinio asmens įsigyto inventoriaus gali būti priskirti ir jo įsigyti stacionarūs telefono aparatai. Fizinio asmens, PVM mokėtojo, įsigytų ekonominei veiklai naudojamų mobiliojo ryšio priemonių pirkimo (importo) PVM atskaita galima, tačiau PVM atskaita galima tik už vieną vienetą per 12 mėnesių fizinio asmens, PVM mokėtojo, įsigytų (importuotų) mobiliojo ryšio priemonių. Kaip nurodyta minėtame finansų ministro įsakyme, jeigu mobiliojo ryšio priemonė naudojama tik ekonominei fizinio asmens, PVM mokėtojo, veiklai vykdyti, tai maksimali atskaitoma šios mobiliojo ryšio priemonės pirkimo (importo) PVM dalis yra 100 proc. Kitais atvejais, maksimali PVM atskaitos dalis - 50 proc., tiesa ši dalis gali būti ir didesnė, jeigu fizinis asmuo, PVM mokėtojas, mokesčių administratoriui gali įrodyti, kad mobiliąją ryšio priemonę daugiausia naudoja ekonominei veiklai.

Telekomunikacijų paslaugų pirkimo PVM gali būti atskaitomas tiek, kiek paslaugos susijusios su veikla, suteikiančia teisę į PVM atskaitą.

Jeigu fizinis asmuo, PVM mokėtojas, vykdo ne tik PVM įstatymo 58 straipsnio 1 dalyje nurodytą, bet ir kitą ekonominę veiklą, tai jo ekonominei veiklai priskirto ilgalaikio turto ir su šiuo turtu susijusių prekių ir paslaugų atskaitoma pirkimo (importo) PVM dalis apskaičiuojama bendra PVM įstatymo 60 straipsnyje nustatyta tvarka.

3 pavyzdys

Fizinis asmuo, PVM mokėtojas, įsigijo pastatą, kurio pirkimo PVM yra 500 000 Eur. Ekonominėje veikloje naudojama 80 proc. pastato (tačiau pastatas nėra šio fizinio asmens gyvenamoji vieta). Iš paminėtos ekonominei veiklai naudojamos pastato dalies, (80 proc.) 40 proc. sudaro butai, nuomojami gyventojams be PVM, 60 proc. - komercinės patalpos, kurios nuomos PVM mokėtojams su PVM (vadovaujantis PVM įstatymo 60 straipsnio 2 dalies nuostatomis, PVM mokėtojui leista PVM atskaitos procentui apskaičiuoti naudoti plotų, o ne „atlygio“ santykį).

Kadangi ekonominei veiklai priskirta 80 proc. pastato, tai paskirstomoji pastato pirkimo PVM suma yra ne 500 000 Eur, o 400 000 Eur ($500\,000 \times 80$ proc.).

PVM mokėtojas turi teisę į PVM atskaitą įtraukti tik 60 proc. skirstomos PVM sumos, t. y. 240 000 Eur ($400\,000 \times 60$ proc.), kaip pastato dalies, naudojamos PVM įstatymo 58 straipsnio 1 dalyje nurodytai veiklai, pirkimo PVM sumą. Šią PVM sumą PVM mokėtojas turi įrašyti į PVM deklaracijos (FR0600 forma) 35 laukelį.

Fizinis asmuo, PVM mokėtojas, įsigyto ilgalaikio materialaus turto priskyrimą ekonominei veiklai vykdyti deklaruoja vietos mokesčių administratoriui, kartu su mokestinio laikotarpio PVM deklaracija pateikdamas užpildytą Fizinio asmens pranešimo apie ilgalaikio turto ar jo dalies priskyrimą vykdomai individualiai ir / arba kitai ekonominei veiklai (FR0457 formos) ir jos papildomo lapo FR0457P formos pildymo bei pateikimo mokesčių administratoriui Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2002 m. gruodžio 24 d. [įsakymu Nr. 372](#) „Dėl fizinio asmens pranešimo apie ilgalaikio turto ar jo dalies priskyrimą vykdomai individualiai ir / arba kitai ekonominei veiklai FR0457 formos ir jos papildomo lapo FR0457P formos pildymo bei pateikimo mokesčių administratoriui taisyklių patvirtinimo“ nustatyta tvarka.

Atkreipiamas dėmesys į tai, kad formoje FR0457 fizinis asmuo deklaruoja tik paties ilgalaikio turto ar jo dalies priskyrimą ekonominei veiklai vykdyti. Tuo tarpu įsigytų prekių ir paslaugų, susijusių su deklaruoto ilgalaikio turto naudojimu, pirkimo arba importo PVM atskaitomas minėtu įsakymu nustatyta tvarka (ir procentais).

Kai fizinis asmuo Sąraše nurodytą nekilnojamąjį turtą - gyvenamąjį pastatą, butą, namą ar kitą statinį, kurį numato naudoti ekonominėje veikloje, statosi pats ūkio ar rangos būdu, tai visą įsigytų paslaugų ar prekių, skirtų tokio nekilnojamojo turto statybai, pirkimo (importo) PVM jis turi teisę įtraukti į PVM atskaitą, jeigu numato šį turtą naudoti PVM įstatymo 58 straipsnio 1 dalyje nurodytoje ekonominėje veikloje. Tačiau pasistatęs tokį ilgalaikį turtą fizinis asmuo, PVM mokėtojas, PVM įstatymo 6 straipsnio nustatyta tvarka turės apskaičiuoti pardavimo PVM nuo visos

ilgalaikio turto vertės kaip už ilgalaikio turto pasigaminimą. Pasigaminto ilgalaikio turto priskyrimą ekonominei veiklai vykdyti fizinis asmuo deklaruos šiame PVM įstatymo straipsnyje nustatyta tvarka ir pagal ekonominei veiklai priskirtą to ilgalaikio turto panaudojimo procentą galės įtraukti į atskaitą šio pasigaminto ilgalaikio turto apskaičiuotą pardavimo PVM dalį, kaip pirkimo PVM (arba visą pardavimo PVM, jeigu ilgalaikis turtas bus naudojamas tik PVM įstatymo 58 straipsnio 1 dalyje nurodytai veiklai vykdyti ir jeigu tokiame turtui netaikomi PVM atskaitos apribojimai).

13. Kokius tiekiamų prekių ir / ar teikiamų paslaugų apskaitos dokumentus turi išrašyti fizinis asmuo, PVM mokėtojas?

Fizinis asmuo, PVM mokėtojas, kaip ir bet kuris kitas PVM mokėtojas, turi išrašyti pirkėjui (išskyrus Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytais atvejais asmenis, nevykdančius ekonominės veiklos) patiektų prekių arba suteiktų paslaugų PVM sąskaitas faktūras.

PVM sąskaita faktūra gali būti laikomas bet kokio formato dokumentas, tačiau svarbu, kad jame būtų nurodyta privaloma PVM sąskaitai faktūrai informacija ir įforminta faktiškai įvykusi ūkinė operacija.

Kadangi PVM sąskaitos faktūros pavadinimas „PVM sąskaita faktūra“ nėra privaloma informacija, todėl PVM sąskaitos faktūros pavadinimo įrašymas / neįrašymas neturės įtakos PVM sąskaitos faktūros duomenų įtraukimui į apskaitą, pirkėjo PVM atskaitai, PVM grąžinimui iš biudžeto ir kt.

PVM sąskaitos faktūros gali būti popierinės (išrašomos spausdintame blanke) ir elektroninės.

Elektroninėmis PVM sąskaitomis faktūromis laikomos tokios PVM sąskaitos faktūros, kuriose yra nurodyti PVM įstatyme nustatyti PVM sąskaitų faktūrų informacija ir kurios yra išrašytos ir gautos bet kokia elektronine forma (pavyzdžiui, elektroniniu paštu (PDF ar Word variantu), kaip struktūriniai pranešimai (XML ar kitokiu), pateiktos interneto portale, prie kurio pirkėjas gali prisijungti savo slaptažodžiais arba bet kuriomis kitomis technologijomis, dėl kurių susitaria prekių (paslaugų) pardavėjas su jų pirkėju). Elektroninės PVM sąskaitos faktūros gali būti naudojamos tik esant išankstiniam prekių (paslaugų) pirkėjo sutikimui, kuris gali būti išreikštas bet kokia forma, pavyzdžiui, rašytine, žodine ir pan.

Elektroninių PVM sąskaitų faktūrų spausdinti neprivaloma (nebent tam yra poreikis apskaitos tikslais ar pan.).

Tik turėdamas tinkamai užpildytą PVM sąskaitą faktūrą, PVM mokėtojas turi teisę į PVM atskaitą ar PVM susigrąžinimą, jeigu jo įsigytos prekės (paslaugos) yra susijusios su jo vykdoma PVM apmokestinama veikla.

PVM sąskaita faktūra įforminamas prekių tiekimas arba paslaugų teikimas, taip pat avansas, už kurį atsiranda prievolė apskaičiuoti PVM. Todėl fizinis, PVM mokėtojas, pardavęs prekes ir paslaugas, arba gautą avansą, dėl kurio atsiranda pareiga apskaičiuoti PVM, turi įforminti PVM sąskaita faktūrą.

Tačiau pinigų priėmimui PVM sąskaita faktūra neturi būti išrašoma, nes pinigų priėmimui yra naudojamas pinigų priėmimo kvitas (apskaitos dokumentas, kuris nustatytais atvejais išduodamas pardavus prekę arba suteikus paslaugą) ar kitas vietoj jo naudojamas apskaitos dokumentas.

Jeigu fizinis asmuo, vykdamas ekonominę veiklą, yra pasirinkęs taikyti SVS Lietuvoje, ir nėra įsiregistravęs PVM mokėtoju, jam neatsiranda pareiga išrašyti PVM sąskaitų faktūrų. Tačiau jeigu minėtas fizinis asmuo, taikantis SVS Lietuvoje, yra įsiregistravęs PVM mokėtoju dėl prekių įsigijimo iš kitų valstybių narių ir (ar) paslaugų įsigijimo iš užsienio valstybių ar paslaugų teikimo kitose valstybėse narėse (PVM įstatymo 71¹ straipsnis), tokiu atveju jam atsiranda pareiga išrašyti ir PVM sąskaitas faktūras.

14. Kokie dokumentai išrašomi patiekus žemės ūkio produkciją ir suteikus žemės ūkio paslaugas?

Kai fizinis asmuo (ūkininkas), PVM mokėtojas, parduoda žemės ūkio produkciją kitam Lietuvos PVM mokėtojui, perdirbančiam ar superkančiam (pvz., grūdų supirkimo įmonėms) žemės ūkio produkciją, PVM sąskaitas faktūras turi išrašyti ne pardavėjas, o pirkėjas, PVM mokėtojas. Kai žemės ūkio produkcija parduodama galutiniam vartotojui, PVM sąskaita faktūra išrašoma bendra tvarka.

Kai žemės ūkio produkciją pirkėjui PVM mokėtojui tiekia ūkininkas, kuriam taikoma PVM kompensacinio tarifo schema, PVM sąskaitą faktūrą turi išrašyti pirkėjas PVM mokėtojas.

Žemės ūkio produkcijos tiekimas pirkėjui ne PVM mokėtojai įforminamas laisvos formos apskaitos dokumentu. Šį dokumentą turi išrašyti ūkininkas, kuriam taikoma PVM kompensacinio tarifo schema, ir jame nurodyti FAĮ 7 straipsnio 1 dalyje bei Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. balandžio 8 d. [įsakyme Nr. VA-47](#) „Dėl žemės ūkio produkcijos ir / ar paslaugų pardavimo laisvos formos apskaitos dokumento papildomų rekvizitų nustatymo“ (toliau - Įsakymas VA-47) nustatytą informaciją.

Kai žemės ūkio paslaugas pirkėjui PVM mokėtojai tiekia ūkininkas, kuriam taikoma PVM kompensacinio tarifo schema, tai toks paslaugų teikimas įforminamas laisvos formos apskaitos dokumentu. Šį dokumentą išrašo pirkėjas PVM mokėtojas ir jame nurodo FAĮ 7 straipsnio 1 dalyje bei Įsakyme Nr. VA-47 nustatytą informaciją.

Žemės ūkio paslaugų teikimas pirkėjui ne PVM mokėtojai įforminamas laisvos formos apskaitos dokumentu. Šį dokumentą išrašo ūkininkas, kuriam taikoma PVM kompensacinio tarifo schema, ir jame nurodo FAĮ 7 straipsnio 1 dalyje ir Įsakyme Nr. VA-47 nustatytą informaciją.

15. Kada privalo būti išrašyta PVM sąskaita faktūra?

PVM sąskaita faktūra privalo būti išrašyta nedelsiant patiekus prekes ir / ar suteikus paslaugas (t. y. per trumpiausią terminą, per kurį įmanoma tai padaryti), išskyrus PVM įstatymo 79 straipsnio 2 dalyje nurodytų ilgalaikių paslaugų teikimo ir/ ar prekių tiekimo atvejus.

Teikiant ilgalaikes paslaugas (t. y. paslaugas, kurios teikiamos tam tikrą tęstinį laikotarpį (telekomunikacijų, nuomos ar kt.), taip pat ilgą laiką tiekiant elektros energiją, dujas, šilumos ir kitų rūšių energiją, PVM sąskaita faktūra gali būti išrašoma už visą per mėnesį suteiktų paslaugų arba patiektų prekių kiekį ne vėliau kaip iki kito mėnesio, einančio po mėnesio, kurį buvo suteiktos paslaugos arba patiektos prekės, 10 dienas.

Jeigu prekių tiekimo ir / ar paslaugų teikimo faktas įforminamas ne PVM sąskaita faktūra, o kasos aparato kvitu, tai PVM sąskaita faktūra išrašoma tik pirkėjui (klientui) pareikalavus.

16. Kokia informacija turi būti nurodyta PVM sąskaitoje faktūroje?

PVM sąskaitoje faktūroje turi būti įrašyta PVM įstatymo 80 straipsnyje nurodyta informacija:

- PVM sąskaitos faktūros išrašymo data;
- prekių (paslaugų) pardavimo data (jeigu ji nesutampa su PVM sąskaitos faktūros išrašymo data);
- PVM sąskaitos faktūros serija ir numeris:
 - 1) numeris turi būti rašomas didėjančia seka;
 - 2) numeris turi būti paremtas viena serija, kuri PVM mokėtojo pasirinkimu gali būti sudaroma (sudaromos) iš raidžių arba skaitmenų. Savo nuožiūra PVM mokėtojas gali nusistatyti ir daugiau serijų pagal prekių rūšis ir pan.
 - 3) PVM mokėtojo išrašytos PVM sąskaitos faktūros serijos ir numerio derinys turi būti unikalūs, t. y. skirtingose PVM sąskaitose faktūrose negali būti nurodomas tas pats.

Pavyzdžiui, A serija Nr. 1

A serija Nr. 2

A serija Nr. 3, arba

VL serija Nr. 1

VL serija Nr. 01

VL serija Nr. 001, arba

2VV serija Nr. 10

2VV serija Nr. 11 ir pan.

- prekių (paslaugų) pardavėjo PVM mokėtojo kodas (Lietuvos PVM mokėtojų kodai papildomi dviejų raidžių Lietuvos valstybės kodu „LT“. Taip papildomi PVM mokėtojų kodai naudojami prekiaujant tiek su kitomis ES valstybėmis, tiek su Lietuvos ar su trečiųjų valstybių asmenimis);

- prekių (paslaugų) pirkėjo PVM mokėtojo kodas, kurį jis turi nurodyti prekių (paslaugų) pardavėjui, įsigydamas prekes;

Jeigu Lietuvos PVM mokėtojas tiekia prekes ir (arba) teikia paslaugas Lietuvoje, jis visais atvejais privalo nurodyti pirkėjo, PVM mokėtojo kodą (jeigu pirkėjas yra PVM mokėtojas). Jeigu Lietuvos PVM mokėtojas tiekia prekes arba teikia paslaugas kitos ES valstybės pirkėjui, tai PVM mokėtojo kodą jis nurodo tik tuo atveju, jeigu kitos ES valstybės pirkėjas savo PVM mokėtojo kodą pateikia.

Ar kitos ES valstybės pirkėjo nurodytas PVM mokėtojo kodas yra teisingas (galiojantis toje ES valstybėje, kurioje verslo partneris registruotas PVM mokėtoju), patikrinti galima Europos Komisijos interneto svetainėje (https://ec.europa.eu/taxation_customs/vies/#/vat-validation, pasirinkus iš sąrašo ES valstybę narę ir įvedus PVM mokėtojo kodą (be valstybės prefikso)) arba ([PVM mokėtojo kodo tikrinimas \(sistema VIES\) - Your Europe](#)).

- fizinio asmens PVM mokėtojo (pardavėjo), vardas, pavardė ir adresas;
- prekių (paslaugų) pirkėjo pavadinimas, adresas arba vardas, pavardė ir adresas (jei tai fizinis asmuo);
- parduodamų prekių (paslaugų) pavadinimas;
- parduodamos prekės (paslaugos) vieneto kaina be PVM, taip pat nuolaidos, neįtrauktos į vieneto kainą;
- parduodamų prekių (paslaugų), apmokestinamų taikant vienodą PVM tarifą, apmokestinamoji vertė (be PVM);
- PVM tarifas (tarifai), išskyrus atvejus, kai PVM sąskaitą faktūrą išrašo PVM mokėtojas, taikantis SVS Lietuvoje, tai jo išrašytoje PVM sąskaitoje faktūroje PVM tarifas nenurodomas;
- PVM suma eurais, išskyrus atvejus, kai PVM sąskaitą faktūrą išrašo PVM mokėtojas, taikantis SVS Lietuvoje, tai jo išrašytoje PVM sąskaitoje faktūroje PVM suma nenurodoma. Be abejo, kaip papildomą informaciją, PVM sumą galima nurodyti ir kitomis valiutomis, tuo tarpu apmokestinamoji vertė ir kitos sumos gali būti nurodomos ir kitomis valiutomis.

Išrašomos PVM sąskaitos faktūros pavyzdys:

1 pavyzdys

Fizinis asmuo, PVM mokėtojas, vykantis individualią veiklą, įmonei, PVM mokėtojai, parduoda pagamintus baldus už 10 000 Eur (be PVM) ir 2 100 Eur PVM. Fizinis asmuo išrašo įmonei B PVM sąskaitą faktūrą.

PVM sąskaita faktūra

LL Nr. 0012

2024 09 15

Fizinis asmuo (vardas, pavardė), XXXXXX g. 0, Vilnius, Lietuva

PVM mokėtojo kodas LTXXXXXXXXXXXX

Įmonė (pavadinimas)

PVM mokėtojo kodas LTXXXXXXXXXXXX

Baldai 1 komplektas.

Kaina be PVM 10 000 Eur

PVM tarifas 21 proc.

PVM suma 2 100 Eur

Iš viso 12 100 Eur

Atkreipiame dėmesį, kad PVM sąskaitos faktūros pavadinimas „PVM sąskaita faktūra“ nėra privaloma informacija ir jo neprivaloma nurodyti. Taip pat nėra prievolės išrašytą PVM sąskaitą faktūrą pasirašyti.

- kai parduodamos prekės (paslaugos), kurios yra PVM neapmokestinamos arba apmokestinamos taikant 0 proc. PVM tarifą, PVM sąskaitoje faktūroje reikia įrašyti PVM įstatymo arba Direktyvos 2006/112/EB nuostatą arba bet kokią kitą nuorodą, kad prekės (paslaugos) neapmokestinamos, apmokestinamos taikant 0 proc. PVM tarifą;

Ši informacija PVM sąskaitoje faktūroje nurodoma prekių (paslaugų) pardavėjo nuožiūra (pvz., kai prekės tiekiamos į kitą valstybę narę gali būti nurodoma „PVM įstatymo 49 straipsnis“ arba „Direktyvos 2006/112/EB 138 (1) straipsnis“) arba tiesiog įrašomas sakinyss iš atitinkamo PVM įstatymo straipsnio, pvz., „prekės tiekiamos į kitą valstybę narę“ ir panašiai.

- jei bus į kitą valstybę narę tiekama nauja transporto priemonė, tuomet privaloma nurodyti tiekiamos naujos transporto priemonės eksploatavimo pradžią, ridą, valandų skaičių.

2 pavyzdys

Fizinis asmuo, PVM mokėtojas, 2025 m. gegužės mėnesį Švedijos gyventojui pardavė vieną naują automobilį „Mazda“, kurio kaina be PVM - 60 000 Eur. Automobilis yra išgabentas iš Lietuvos. Lengvojo automobilio pardavimą Švedijos gyventojui fizinis asmuo turi įforminti PVM sąskaita faktūra ir joje nurodyti tokią informaciją:

PVM SĄSKAITA FAKTŪRA

MR NR. 00111

2025-05-05

Fizinis asmuo (vardas, pavardė) XXXXX g. 0-5 , Vilnius

PVM mokėtojo kodas LTXXXXXXXXXX

Fizinis asmuo (vardas, pavardė) YYYYY g. 15, Malme, Švedija Lengvasis automobilis „Mazda“ 1 vnt.

Automobilio kaina 60 000 Eur

PVM tarifas 0 proc.

PVM suma 0 Eur

Automobilio eksploatavimo pradžia 2025-03-01

Automobilio rida 25 km

Automobilis apmokestinamas taikant 0 proc. PVM tarifą pagal PVM įstatymo 49 straipsnio 2 dalį (arba pagal Direktyvos 2006/112/EB 138(2) (a) straipsnį „Naujos transporto priemonės tiekimas į kitą ES valstybę narę“.

- kai parduodamos prekės (paslaugos), už kurias prievolė apskaičiuoti (arba išskaityti) ir sumokėti PVM tenka pirkėjui, PVM sąskaitoje faktūroje nurodoma „Atvirkštinis apmokestinimas“, pvz.: kai Lietuvos PVM mokėtojas parduoda konsultavimo paslaugas ES įmonei (PVM įstatymo 13 straipsnio 2 dalis).

Be aukščiau nurodytos privalomos PVM sąskaitai faktūrai informacijos, PVM sąskaitoje faktūroje gali būti nurodoma ir kita papildoma informacija.

17. Kokia informacija turi būti nurodyta PVM sąskaitoje faktūroje, išrašytoje fiziniam asmeniui (gyventojui)?

PVM sąskaitoje faktūroje, išrašytoje fiziniam asmeniui (gyventojui), turi būti nurodyta FAĮ 7 straipsnio 1 dalyje nustatyta apskaitos dokumento privaloma informacija: • fizinio asmens (pardavėjo) PVM mokėtojo, išrašiusio PVM sąskaitą faktūrą, (vardas, pavardė);

- PVM sąskaitos faktūros išrašymo data;
- ūkinės operacijos turinys;
- ūkinės operacijos laikotarpis arba data, jeigu PVM sąskaitos faktūros išrašymo data nesutampa su ūkinės operacijos laikotarpiu arba data;
- ūkinės operacijos rezultatas pinigine ir (arba) kiekybine išraiška. Kai ūkinės operacijos rezultatas nurodomas kiekybine išraiška, turi būti nurodyti mato vienetai;
- apskaitos dokumento pavadinimas;
- pirkėjo vardas, pavardė.

Fizinio asmens (gyventojų) prašymu gali būti nurodyta ir kita PVM sąskaitai faktūrai PVM įstatymo 80 straipsnio 1 dalyje nustatyta informacija.

18. Kokiais atvejais fiziniams asmenims (gyventojams) PVM sąskaita faktūra gali būti neišrašoma?

Atvejai, kada fiziniam asmeniui (gyventojui) (išskyrus atvejus, kai į kitą valstybę narę tiekiamos naujos transporto priemonės) PVM sąskaita faktūra gali būti neišrašoma, yra nurodyti Mokesčiams apskaičiuoti naudojamų apskaitos dokumentų išrašymo ir pripažinimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gegužės 29 d. [nutarimu Nr. 780](#) „Dėl Mokesčiams apskaičiuoti naudojamų apskaitos dokumentų išrašymo ir pripažinimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau - Nutarimas Nr. 780), 19 punkte. Tai gali būti, pvz.:

1. kai išduodamas kasos aparato kvitas arba, vadovaujantis Atsiskaitymų už prekes ir paslaugas duomenų fiksavimo tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugpjūčio 13 d. [nutarimu Nr. 1283](#), nereikalaujama naudoti kasos aparatų;

2. kai draudimo paslaugoms įforminti naudojamas draudimo liudijimas kuriame nurodoma FAĮ nustatyta apskaitos dokumento privaloma informacija ir kuris atitinka Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo nuostatas;

3. kai teikiant PVM įstatymo 28 straipsnyje nurodytas paslaugas naudojami apskaitos dokumentai, kuriuose nurodyta FAĮ nustatyta apskaitos dokumento privaloma informacija, o jeigu vertybinių popierių viešąją apyvartą reglamentuojantys teisės aktai nustato kitokius reikalavimus, - apskaitos dokumentai, atitinkantys šiuos reikalavimus;

4. kai teikiamos FAĮ 6 straipsnio 2 dalyje nurodytos paslaugos, t. y. už nuolatinio pobūdžio paslaugų teikimą ekonominės veiklos nevykdantiems fiziniams asmenims;

5. kai prekės tiekiamos (paslaugos teikiamos) per prekybos (paslaugų teikimo) automatus, atitinkančius prekybos (paslaugų) automatams Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatytus techninius, naudojimo ir gautų įplaukų apskaitos reikalavimus;

6. ir kiti atvejai, nurodyti Nutarimo Nr. 780 19 punkte.

19. Fizinio asmens, PVM mokėtojo, kitos su apskaitos dokumentais susijusios pareigos.

Siekiant teisingai ir laiku apskaičiuoti PVM, labai svarbu teisingai ir laiku įforminti prekių pirkimo ir pardavimo dokumentus. Tik tinkamai įforminti juridinę galią turintys dokumentai yra pagrindas apskaičiuoti prekių (paslaugų) pardavimo PVM ir daryti PVM atskaitą.

Apskaita turi būti tvarkoma tokiu būdu, kad iš apskaitos duomenų būtų galima teisingai nustatyti prievolės, susijusias su PVM. Mokestinio laikotarpio mokėtina į biudžetą (grąžintina iš biudžeto) PVM suma apskaičiuojama ir deklaruojama mokestinio laikotarpio PVM deklaracijoje (FR0600 forma), patvirtintoje Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. kovo 1 d. [įsakymu Nr. VA-29](#) „Dėl pridėtinės vertės mokesčio deklaracijos ir kitų su šiuo mokesčiu susijusių formų bei jų užpildymo taisyklių patvirtinimo“.

Be kitų su apskaitos dokumentais susijusių pareigų (plačiau žr. PVM įstatymo 78 straipsnio komentare) fizinis asmuo, PVM mokėtojas, turi tvarkyti gaunamų ir išrašomų PVM sąskaitų faktūrų registrus. Pridėtinės vertės mokesčio sąskaitų faktūrų registrų tvarkymo taisyklės patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. balandžio 21 d. [įsakymu Nr. VA-55](#) „Dėl pridėtinės vertės mokesčio sąskaitų faktūrų registrų tvarkymo“.

20. Kokius kriterijus atitinkantys fiziniai asmenys yra registruojami ūkininkais, kuriems taikoma kompensacinio PVM tarifo schema?

PVM įstatymo 98 straipsnyje yra nustatyta, kad teisę gauti iš pirkėjų kompensacinį priedą už žemės ūkio produkciją ir / ar žemės ūkio paslaugas turi tik asmenys, kurie yra įregistruoti ūkininkais, kuriems taikoma kompensacinio PVM tarifo.

Fizinių asmenų įregistravimo ūkininkais, kuriems taikoma kompensacinio pridėtinės vertės mokesčio tarifo schema / išregistravimo iš ūkininkų, kuriems taikoma kompensacinio pridėtinės vertės mokesčio tarifo schema, bei patiektos produkcijos ir (ar) suteiktų paslaugų apskaitos taisyklės, patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2014 m. gegužės 2 d. [įsakymu Nr. VA-26](#) „Dėl fizinių asmenų įregistravimo ūkininkais, kuriems taikoma kompensacinio pridėtinės vertės mokesčio tarifo schema / išregistravimo iš ūkininkų, kuriems taikoma kompensacinio pridėtinės vertės mokesčio tarifo schema“.

Ūkininku, kuriam taikomas kompensacinis priedas (toliau - Ūkininkas) registruojamas asmuo atitinkantis visus šiuos kriterijus, t. y.:

- jo arba jo ir jo ūkio partnerių (įskaitant ir paties Ūkininko) bendra atlygio suma už praėjusius kalendorinius metus neviršijo PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nustatytos ribos ir nenumatoma šios ribos viršyti einamaisiais kalendoriniais metais (naujai įregistruotiems ūkininkų ūkiams ši nuostata taikoma, jeigu nenumatoma šios ribos viršyti einamaisiais kalendoriniais metais);

- Lietuvos Respublikos ūkininko ūkio įstatymo nustatyta tvarka registruotas ūkininko ūkio žemės plotas*, kurį sudaro žemės ūkio, miškų ūkio, konservacinės bei kitos paskirties žemė, neviršija 20 ha arba

- registruotas asmeniui suteiktas asmeniniam ūkiui žemės plotas**, kurį sudaro žemės ūkio, miškų ūkio, konservacinės bei kitos paskirties žemė, neviršijanti 20 ha;
- asmuo ar jo ūkio partneris nėra įregistruoti PVM mokėtojais, išskyrus atvejus, kai asmuo ar jo ūkio partneris (-iai) yra įsiregistravę PVM mokėtoju prekių įsigijimo iš kitų valstybių narių ar paslaugų įsigijimo iš užsienio valstybių ir (arba) paslaugų teikimo kitose valstybėse narėse tikslais ir taikantis SVS Lietuvoje, vadovaujantis PVM įstatymo 71¹ straipsnio 9 dalimi.

** Registruotas ūkininko ūkio žemės plotas, tai ūkininko ūkio naudojamas nuosavybės teise turimas ir (arba) nuomos, panaudos ar kitais pagrindais valdomas žemės plotas.*

Ūkininko ūkis turi būti įregistruotas į Ūkininko ūkio registrą, kuriame yra nurodytas ūkininko ūkio žemės naudojimo teisinis pagrindas, o taip pat ūkininko nuosavybės teise valdomos ir (arba) nuomos, panaudos ar kitais pagrindais naudojamos žemės kadastriniai duomenys. Jeigu asmuo, įregistravęs ūkininko ūkį, žemės ūkio veikla verčiasi kartu su kitais asmenimis, tai Ūkininko ūkio registre yra nurodyta, partnerių bendrai veiklai skirtos žemės naudojimo teisinis pagrindas ir žemės kadastriniai duomenys, jei partneriai bendrai veiklai skiria žemę. Asmuo, įregistravęs ūkininko ūkį, turi turėti ūkininko ūkio įregistravimo pažymėjimą, ūkininko ir jo partnerių žemės nuosavybės arba kitais pagrindais (pvz., nuomos, panaudos) naudojamos žemės valdymo ir naudojimo teisę suteikiančius dokumentus (pvz., žemės nuomos sutartį, kuri turi būti rašytinė ir įregistruota Nekilnojamojo turto registre (CK 547 str.), nuosavybės teise turimo ar kitais pagrindais naudojamo žemės sklypo planą arba schemą.

*** Registruotas asmeniniam ūkiui suteiktas žemės plotas, tai žemės plotas, kuris pagal įstatymus buvo suteiktas asmeniniam ūkiui, įskaitant ir / ar privatizuotą, ir / ar išsinuomotą, ir / ar naudojamą panaudos teise kitam asmeniui suteiktą asmeninio ūkio žemės plotą. Asmuo turi turėti žemės nuosavybę įrodančius dokumentus (pvz., žemės pirkimo-pardavimo sutartį, apylinkės tarybos sprendimą dėl žemės nuosavybės teisių atkūrimo), neturint nuosavybę įrodančių dokumentų - žemę naudojant kitais pagrindais (pvz., nuomos, panaudos) - turi turėti naudojamos žemės valdymo ir naudojimo teisę suteikiančius dokumentus (pvz., žemės nuomos sutartį, kuri turi būti rašytinė ir įregistruota Nekilnojamojo turto registre, Nacionalinės žemės tarnybos teritorinio skyriaus pažymą apie žemės suteikimą asmeniniam naudojimui ir jos naudojimą), o taip pat nuosavybės teise turimo ar kitais pagrindais naudojamo žemės sklypo planą arba schemą.*

21. Kokius žemės plotus asmuo turi įtraukti į registravimuisi Ūkininku nustatytą 20 ha žemės plotą?

Ūkininku gali būti įregistruotas toks asmuo, kurio registruotas ūkininko ūkio žemės plotas arba suteiktas asmeniniam ūkiui žemės plotas neviršija 20 ha. Į šį plotą turi būti įtrauktas žemės (įskaitant žemės ūkio, miškų ūkio, konservacinės bei kitos paskirties) plotas, kuris jam yra suteiktas asmeniniam ūkiui ir / ar išsinuomotas pagal nuomos (panaudos) sutartį, sudarytą šio asmens vardu ir neturi įtraukti kitam asmeniui išnuomos žemės.

Tuo atveju, jeigu Ūkininku registruojasi asmuo, kuris yra įregistravęs ūkininko ūkį, tai jo nuosavybės teise turimas ir (arba) nuomos, panaudos ar kitais pagrindais valdomas žemės plotas (įskaitant ir jo ūkio partnerių bendrai veiklai skirtus žemės plotus) neturi būti didesnis kaip 20 ha. Kitam asmeniui išnuomotas ūkininko ūkio žemės plotas neįtraukiamas į 20 ha ribą.

Atkreipiamas dėmesys, kad žemės ploto nuomos paslaugoms kompensacinis PVM priedas netaikomas.

1 pavyzdys

Asmuo, kuris savo vardu turi 19 ha žemės plotą (yra privatizavęs jam suteiktą 3 ha asmeninio ūkio žemę ir papildomai savo asmeniniam ūkiui nusipirkęs 16 ha žemės plotą) 14 ha išnuomojo žemės ūkio bendrovei (nuomos sutartis įregistruota Žemėtvarkos skyriuje).

Atsižvelgiant į tai, kad asmuo tieks žemės ūkio produkciją, kuri bus pagaminta (užauginta) šio asmens vardu turimame 5 ha žemės plote (jeigu jo bendra atlygio suma per praėjusius kalendorinius metus neviršijo PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nustatytos ribos ir nenumatoma šios ribos viršyti einamaisiais kalendoriniais metais, o jeigu jis yra įregistruotas PVM mokėtoju, tai - jeigu jis taiko SVS Lietuvoje) jis gali būti įregistruotas Ūkininku.

Asmuo, įsiregistravęs Ūkininku, kompensacinio PVM priedo už savo asmeninio ūkio žemės ploto nuomą neturi teisės gauti, tačiau galės gauti kompensacinį priedą už parduotą, savo užaugintą, žemės ūkio produkciją.

2 pavyzdys

Asmuo, neturi asmeninio ūkio žemės, tačiau yra išsinuomojęs 15 ha žemės plotą (nuomos sutartis įregistruota Žemėtvarkos skyriuje). Atsižvelgiant į tai, kad išsinuomotas žemės plotas neviršija 20 ha, asmuo gali būti registruojamas Ūkininku, jeigu jo bendra atlygio suma per praėjusius kalendorinius metus neviršijo PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nustatytos ribos ir nenumatoma šios ribos viršyti einamaisiais kalendoriniais metais, o jeigu jis yra įregistruotas PVM mokėtoju, tai - jeigu taiko SVS Lietuvoje.

3 pavyzdys

Asmuo yra įregistravęs ūkininko ūkį, kurio žemės plotas 16 ha. Papildomai ūkininko ūkio veiklai šis asmuo yra išsinuomojęs dar 4 ha žemės plotą. Atsižvelgiant į tai, kad ūkininko ūkio turimas žemės plotas yra lygus 20 ha, (t. y. neviršija 20 ha) toks asmuo gali būti registruojamas Ūkininku, jeigu jo arba jo ir visų jo ūkio partnerių bendra atlygio suma per praėjusius kalendorinius metus neviršijo PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nustatytos ribos ir nenumatoma šios ribos viršyti einamaisiais kalendoriniais metais, o jeigu jis ir / ar jo ūkio partneris (partneriai) yra įregistruotas PVM mokėtoju, tai - jeigu jis ir / ar jo ūkio partneris (partneriai) taiko SVS Lietuvoje.

4 pavyzdys

Asmuo savo vardu turi 15 ha žemės plotą ir nesudaręs žemės nuomos sutarties atlygintinai naudojasi kitam asmeniui priklausančiu 14 ha žemės plotu. Atsižvelgiant į tai, kad yra naudojamas 29 ha žemės plotas, t. y. didesnis negu registravimuisi Ūkininku nustatytas žemės plotas, toks asmuo negali būti įregistruotas Ūkininku.

5 pavyzdys

Asmuo, pageidaujantis įsiregistruoti Ūkininku, Prašyme įregistruoti ūkininku, kuriam taikoma kompensacinio pridėtinės vertės mokesčio tarifo schema nurodė, kad jo vardu turimos registruotos žemės plotas yra 16 ha. Tačiau šiam asmeniui tiesioginės išmokos už žemės ūkio naudmenas ir pasėlių plotus buvo apskaičiuotos atsižvelgiant į jo šiam tikslui deklaruotą ir faktiškai naudojamą 23 ha žemės plotą.

Atsižvelgiant į tai, kad žemės ūkio produkcijos gamybai naudojamas 23 ha žemės plotas, t. y. 3 ha viršija registravimuisi Ūkininku nustatytą žemės plotą, toks asmuo negali būti įregistruotas Ūkininku.

6 pavyzdys

Asmuo savo vardu turi 13 ha žemės plotą ir pagal panaudą (neatlygintinai) naudojasi kitam asmeniui priklausančiu 16 ha žemės plotu.

Atsižvelgiant į tai, kad asmuo žemės ūkio produkcijos gamybai naudoja didesnę negu 20 ha žemės plotą, toks asmuo negali būti įregistruotas Ūkininku.

22. Ar nustatant asmeniui priklausančią žemės plotą yra atsižvelgiama į žemės plotą, kuris yra sutuoktinių bendroji jungtinė nuosavybė?

Asmeniui, kuris registruojasi Ūkininku, nustatant jam priklausančią žemės plotą yra atsižvelgiama ir į tokį žemės plotą, kuris yra bendroji jungtinė sutuoktinių nuosavybė ir kiekvienam iš sutuoktinių tenka lygiomis dalimis, o jo savininkais Nekilnojamojo turto registre nurodyti abu sutuoktiniai, nepriklausomai nuo to, ar toks žemės plotas faktiškai yra naudojamas.

1 pavyzdys

Asmuo savo vardu yra privatizavęs asmeniniam ūkiui suteiktą 3 ha žemės plotą, ir sudaręs 8 ha žemės ploto nuomos sutartį (sutartis įregistruota Žemėtvarkos skyriuje). Be to, kartu su sutuoktine įsigijo 15 ha žemės plotą, kuris yra įregistruotas kaip bendroji jungtinė sutuoktinių nuosavybė ir priklauso kiekvienam iš jų po lygiai, t. y. po 7,5 ha.

Atsižvelgiant į tai, kad asmuo savo vardu turi 18,5 ha žemės plotą, jis gali būti registruojamas Ūkininku, jeigu atitinka dar vieną kriterijų, t. y. jo ir jo sutuoktinės (jei žemę apdirba bendrai), bendra atlygio per praėjusius kalendorinius metus neviršijo PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nustatytos ribos ir nenumatoma šios ribos viršyti einamaisiais kalendoriniais metais, o jeigu jis ir / ar jo sutuoktinė (jei žemę apdirba bendrai) yra įregistruota PVM mokėtoja, tai - jeigu jis ir / ar jo sutuoktinė taiko SVS Lietuvoje.

2 pavyzdys

Sutuoktiniai yra įsigiję 44 ha žemės plotą, kuris kaip bendroji jungtinė sutuoktinių nuosavybė priklauso kiekvienam iš jų po lygiai, t. y. po 22 ha. Atsižvelgiant į tai, kad žemės plotas, kuris priklauso kiekvienam iš šių asmenų yra didesnis negu 20 ha, tai nė vienas iš sutuoktinių negali būti įregistruotas Ūkininku.

3 pavyzdys

Sutuoktinis gavo dovaną 28 ha žemės plotą, kuris Nekilnojamojo turto registre įregistruotas kaip bendroji jungtinė sutuoktinių nuosavybė.

Atsižvelgiant į tai, kad dovanotas žemės sklypas bendroji jungtinė sutuoktinių nuosavybė, laikoma, kad kiekvienam iš sutuoktinių tenka 14 ha žemės plotas ir, atsižvelgiant į tai, kad kiekvieno sutuoktinio vardu turimas žemės plotas neviršija 20 ha, sutuoktiniai, kiekvienas atskirai, gali būti registruojami Ūkininku, jeigu kiekvieno iš jų bendra atlygio suma per praėjusius kalendorinius metus neviršijo PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nustatytos ribos ir nenumatoma šios ribos viršyti einamaisiais kalendoriniais metais, o jeigu sutuoktiniai yra įregistruoti PVM mokėtojais, - tai jeigu kiekvienas jų taiko SVS Lietuvoje.

4 pavyzdys

Sutuoktinis iki santuokos sudarymo privatizavo jam asmeniniam ūkui suteiktą 13 ha žemės plotą. Po santuokos sudarymo įsigytas 20 ha žemės plotas, yra sutuoktinių bendroji jungtinė nuosavybė ir tenka kiekvienam iš jų po lygiai, t. y. po 10 ha.

Taigi, sutuoktinis savo vardu turi 13 ha žemės plotą, kuris yra jo asmeninė nuosavybė ir 10 ha žemės plotą, kuris jam tenka santuokos metu įsigijus 20 ha žemės plotą, t. y. sutuoktinio vardu turimas žemės plotas viršija registravimuisi nustatytą 20 ha žemės ploto ribą ir todėl jis negali būti registruojamas Ūkininku.

5 pavyzdys

Sutuoktinis gavo dovaną 28 ha žemės plotą. Nekilnojamojo turto registre šis žemės plotas yra įregistruotas sutuoktinio vardu ir nenurodyta, kad šis žemės plotas yra bendroji jungtinė sutuoktinių nuosavybė. Atsižvelgiant į tai, laikoma, kad sutuoktinis savo vardu turi 28 ha žemės plotą, kuris viršija registravimuisi Ūkininku nustatytą 20 ha žemės plotą ir todėl toks asmuo negali būti įregistruotas Ūkininku.

23. Kokiais atvejais Ūkininkas praranda teisę gauti kompensacinį PVM tarifo priedą?

Ūkininkas, neatitinkantis visų Ūkininkui nustatytų kriterijų (leidinio 20 klausimas), praranda teisę gauti kompensacinį PVM tarifo priedą ir dėl to mokesčių administratoriui privalo pateikti Prašymą išregistruoti iš ūkininkų, kuriems taikoma kompensacinio pridėtinės vertės mokesčio tarifo schema (prašymas pateikiamas per Mano VMI, o jeigu Ūkininkas neturi galimybės naudotis informacinių ryšių technologinėmis priemonėmis, tai jis Prašymą išregistruoti gali pateikti atvykęs į bet kurį VMI aptarnavimo padalinį. Atvykus į padalinį jis gali: 1) išreikšti pageidavimą, kad Prašymą išregistruoti per Mano VMI pateiktą VMI valstybės tarnautojas ar darbuotojas, dirbantis pagal darbo sutartį (tokiu atveju VMI valstybės tarnautojas ar darbuotojas, atlikęs fizinio asmens autentifikavimą užtikrinančias procedūras, t. y. nustatęs fizinio asmens tapatybę pagal jo pateiktą asmens tapatybę patvirtinantį (asmens tapatybės kortelė, pasas) ar nustatantį dokumentą (pavyzdžiui, vairuotojo pažymėjimas), ir prisijungęs prie Mano VMI, užpildo Prašymą išregistruoti pagal fizinio asmens pateiktą informaciją ir jį pateikia) arba 2) pats užpildyti Prašymą išregistruoti VMI aptarnavimo padalinyje, kuriame yra mokesčių mokėtojams skirta kompiuterizuota darbo vieta su interneto prieiga). Jeigu tokio Prašymo nepateikia, tai mokesčių administratorius tokį Ūkininką išregistruoja savo iniciatyva, jeigu:

1) jo paties arba jo ir jo ūkio partnerių bendra atlygio suma per praėjusius kalendorinius metus ir / ar einamaisiais kalendoriniais metais už, vykdant ekonominę veiklą, šalies teritorijoje patiektas prekes ir (ar) suteiktas paslaugas suma viršijo PVM įstatymo 71 straipsnio 2 dalyje nustatytą ribą;

2) jo paties arba bendra jo paties ir jo įsteigto ūkininko ūkio partnerių iš kitų valstybių narių per praėjusius kalendorinius metus įsigytų prekių vertė viršijo PVM įstatymo 71¹ straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatytą ribą;

3) jo paties ar bendra jo paties ir jo įsteigto ūkininko ūkio partnerių iš kitų valstybių narių per einamuosius kalendorinius metus įsigytų prekių vertė viršijo PVM įstatymo 71¹ straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatytą ribą;

4) jis pats ar nors vienas ūkininko ūkio partneris (įskaitant ir fizinį asmenį, įsteigusį ūkininko ūkį) įsiregistravo PVM mokėtoju, išskyrus atvejus, kai visi šie asmenys yra PVM mokėtojai, taikantys SVS Lietuvoje;

5) registruotas ūkininko ūkio ar suteiktas asmeniniam ūkiui žemės plotas viršija 20 ha plotą.

1 pavyzdys

Asmuo, kuris savo vardu turėjo 15 ha žemės plotą, 2024 m. įsiregistravo Ūkininku. 2025 m. sausio mėnesį gavo dovanų 14 ha žemės plotą. Nekilnojamojo turto registre šis žemės plotas 2025 m. sausio mėnesį yra įregistruotas jo vardu. Atsižvelgiant į tai, kad asmens vardu turimas registruotas žemės plotas viršija 20 ha žemės plotą, toks asmuo turi išsiregistruoti iš Ūkininkų registro ir nuo jam dovanoto žemės ploto įregistravimo datos asmuo neturi teisės gauti iš pirkėjų kompensacinio PVM priedo.

Tuo atveju, jeigu asmuo pats neišsiregistruoja, tai mokesčių administratorius, nustatęs, kad asmuo neatitinka nustatytų Ūkininkui kriterijų, turi teisę jį savo iniciatyva išregistruoti iš Ūkininkų registro.

2 pavyzdys

Asmuo, 2024 m. įregistravo ūkininko ūkį, kurio žemės plotas buvo 14 ha ir įsiregistravo Ūkininku. 2025 m. kovo mėnesį įsigijo 20 ha žemės plotą. Nekilnojamojo turto registre šis žemės plotas yra įregistruotas kaip bendroji jungtinė sutuoktinių nuosavybė. Atsižvelgiant į tai, kad tokiu atveju sutuoktiniams tenka lygios turto dalys, laikoma, kad kiekvienam iš sutuoktinių tenka po 10 ha žemės ploto. Taigi, šiuo atveju asmuo savo vardu turi 24 ha žemės ir todėl privalo išsiregistruoti (būti išregistruotu mokesčių administratoriaus iniciatyva) iš Ūkininkų ir nuo papildomai įsigyto žemės ploto įregistravimo datos neturi teisės iš pirkėjų gauti kompensacinio PVM priedo.

3 pavyzdys

Asmuo, kuris savo vardu turėjo 18 ha žemės plotą, 2023 m. buvo įregistruotas Ūkininku. 2024 m. kovo mėnesį mirė tėvas, palikęs įpėdiniui 3 ha žemės plotą. Šis žemės plotas Nekilnojamojo turto registre įregistruotas 2024 m. gruodžio mėnesį asmens vardu.

Atsižvelgiant į tai, kad asmuo nuosavybės teisę į 3 ha žemės plotą įgijo 2024 metų gruodžio mėnesį, ir dėl to žemės plotas viršijo nustatytą 20 ha žemės plotą, tai nuo šios datos jis privalo išsiregistruoti (būti išregistruotu mokesčių administratoriaus iniciatyva) iš Ūkininkų ir nuo 2024 m. gruodžio mėnesio jis praranda teisę gauti kompensacinį PVM tarifo priedą.

24. Ar Ūkininkas neteisėtai paėmęs kompensacinį PVM tarifo priedą turi jį grąžinti į biudžetą?

Kompensacinio PVM tarifo priedo neturi teisės gauti Ūkininkas, kuris neatitinka visų Ūkininkui nustatytų kriterijų (leidinio 20 klausimas). Jeigu asmuo neatitinka nors vieno iš nurodytų kriterijų, tai jis pats privalo išsiregistruoti iš Ūkininkų registro, o to nepadarius šią procedūrą atlieka mokesčių administratorius savo iniciatyva, kai tik nustato, kad asmuo neatitinka Ūkininkui nustatytų kriterijų.

Tuo atveju, jeigu Ūkininkas, neatitinkantis jam nustatytų kriterijų, neišsiregistruoja (arba mokesčių administratorius jo neišregistruoja savo iniciatyva) gauna kompensacinį PVM priedą, tai toks asmuo privalo šią kompensacinio PVM priedo sumą per 30 darbo dienų nuo žemės ūkio produkcijos pardavimo ir / ar žemės ūkio paslaugų suteikimo dienos sumokėti į biudžetą. Šios sumos nustatyta laiku nesumokėjus, Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo nustatyta tvarka skaičiuojami delspinigiai.

Pažymėtina, kad tais atvejais, jeigu įmonė, žemės ūkio produkcijos pirkėja, turi galimybę patikrinti ar asmuo yra įregistruotas Ūkininku (patikrinti galima VMI prie FM interneto svetainėje:

Pagrindinis / Mokesčių mokėtojų informacija / [Informacija apie mokesčių mokėtojus](#), tačiau to nepadaro ir apskaičiuoja kompensacinį priedą už žemės ūkio produkciją, patiektą asmens, kuris sandorio metu nėra įregistruotas Ūkininku (t. y., šiuo atveju pirkėjui nėra atsiradusi pareiga apskaičiuoti kompensacinį PVM priedą, nes produkcijos pardavėjas neįregistruotas Ūkininku) ir neteisėtai apskaičiuotą kompensacinį PVM priedą įtraukia į PVM atskaitą, tai pirkėjas (įmonė) turi patikslinti PVM atskaitą, o kompensacinio PVM priedo sumą jis gali išieškoti iš pardavėjo civiline tvarka.

Tais atvejais, kai pirkėjas (įmonė) neturi galimybių žinoti, kad Ūkininkas neatitinka teisės aktais jam nustatytų kriterijų (t. y. tai, kad pardavėjui yra pareiga išsiregistruoti iš Ūkininkų registro, tačiau jis neišsiregistruoja), apskaičiuoja kompensacinį priedą už žemės ūkio produkciją ir kompensacinio priedo sumą įtraukia į PVM atskaitą, tai pirkėjui (įmonei) nėra pareigos grąžinti į biudžetą į PVM atskaitą įtrauktos kompensacinio priedo sumos. Žemės ūkio produkcijos pardavėjai neteisėtai gavę kompensacinį PVM priedą, turi šią kompensacinio PVM priedo sumą sumokėti į biudžetą.
